

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 7/10) na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 140. sjednici održanoj dana 04.02.2022. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona za 2021. godinu.

II.

Informacija iz tačke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/22
Datum, 04.02.2022. godine
Zenica

PREMIJER

Mirnes Bašić

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,
1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA RAD,
SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA - DOBOJ CANTON
MINISTRY OF LABOR, SOCIAL AFFAIRS,
THE DISPLACED & REFUGES

I N F O R M A C I J A
o stanju u stanju u oblasti zapošljavanja
na području Zeničko-dobojskog kantona za 2021. godinu

Zenica, januar 2022. godine

1. UVOD

Pri izradi Informacije o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona za 2021. godinu, korišteni su podaci Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, Federalnog zavoda za zapošljavanje, Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstva za boračka pitanja, Ministarstva za privredu/gospodarstvo, Ministarstva za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu, kao i podaci dostavljeni od strane gradova/općina sa područja kantona.

U Informaciji su obrađeni podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti za period 2019-2021. godina i dati podaci koji ilustriraju stanje u oblasti zapošljavanja na području Kantona. Za 2021. godinu, obrađeni su podaci zaključno sa mjesecom oktobrom.

Na području Zeničko-dobojskog kantona prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, sa 30.06.2019. godine ukupan broj stanovnika je 358.292 dok je na dan 30.06.2020. godine ukupan broj stanovnika 357.275 od čega je 54.976 starosti od 0-14 godina, 248.333 od 15-64 godine i 53.966 starijih od 65 godina, dok je prema konačnim rezultatima popisa stanovništva provedenog 2013. godine, koji su objavljeni u 01.07.2016. godine od strane Federalnog zavoda za statistiku, broj stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona 364.433. Stopa prirodnog priraštaja u 2020. godini je -3,7%.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku prosječan broj zaposlenih za 2020. godinu je bio 82.073 osobe, što je za 2.096 manje u odnosu na 2019. godinu. Najveći broj zaposlenih je u prerađivačkoj industriji 25.933 osoba, trgovini na veliko i malo 12.316, te obrazovanju 7.050 osoba. Prosječna neto plaća u 2020.godini je bila 820 KM, što je za 3,4% više u odnosu na 2019. godinu. Najveće prosječne plaće su bile u proizvodnji i snadbijevanju električnom energijom, plinom parom i klimatizacija -1.632 KM, djelatnost društvene i socijalne zaštite – 1.319 KM, te javna uprava i odbrana 1.285 KM.

Najveće prosječne plaće su bile u Kaknju - 1.087,00 KM, Brezi – 970,00 KM te Gradu Zenica – 935,00 KM.

Zaključno sa decembrom 2020. godine na području Kantona evidentirano je 56.169 osoba koje traže posao od čega je 33.066 žena. Sa određenom kvalifikacijom je 39.798, a bez kvalifikacije 16.431 osoba. Najveći broj nezaposlenih osoba je evidentiran u Gradu Zenica -18.664.

2. STRUKTURA TRŽIŠTA RADA I ZAPOSLENOST

U Zeničko-dobojskom kantonu i dalje je izražen problem nezaposlenosti i niskog životnog standarda što usložnjava ekonomsko-socijalni status građana. Ukupno stanje i mogućnosti zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu su u direktnoj vezi sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini.

Složenost situacije na tržištu rada definirana je strukturom nezaposlenih osoba s obzirom da su nezaposlene osobe uglavnom osobe koje se teže zapošljavaju, kao što su dugoročno nezaposlene osobe, osobe bez kvalifikacije ili radnog iskustva i slično. U 2020. godini pandemija koronavirusa Covid-19 je izazvala poremećaje na globalnom ekonomskom tržištu, što se odrazilo na tržište rada na području Zeničko-dobojskog kantona i u 2021. godini.

I – Zaposlenost i plaće

Očuvanje postojećih radnih mjesta i stvaranje ambijenta za nova zapošljavanja, posebno zapošljavanja mladih osoba, te prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručno osposobljavanje nezaposlenih i dalje su jedan od strateških ciljeva Vlade Zeničko-dobojskog kantona.

Prema podacima FZS radno sposobno stanovništvo u ZDK u 2020. broji 248.333 stanovnika (osobe od 15-64 godine). Radnu snagu ili ekonomski aktivno stanovništvo u ovom periodu (zaposleni i nezaposleni na evidenciji Službe za zapošljavanje) činilo je 138.242 osoba. Stopa aktivnosti iznosi 55,67%. U istom periodu neaktivno stanovništvo je činilo 110.091 osoba. U odnosu na isti period 2019. godine povećao se procenat radno aktivnog stanovništva u odnosu na neaktivno za oko 0,52%. Najveći postotak broja zaposlenih u radno sposobnom stanovništvu je u općini Doboju-Jug 53,50% te je veći za 1,1% u odnosu na 2019. godinu, zatim u Tešnju 43,7% i Visoko 38,7%, dok je najmanji u Varešu 24,2% i Žepču 25,6%. Na nivou kantona taj postotak iznosi 33,1% iako posljednjih godina broj zaposlenih na nivou kantona premašuje broj nezaposlenih.

Tabela 2.1. Index prosječnog broja zaposlenih u odnosu na radno sposobno stanovništvo u 2020. godini (Federalni zavod za statistiku)

Grad/općina	Radno sposobno stanovništvo na dan 30.06.2020.	Prosječan broj zaposlenih	Index
		2020.godina	
Breza	9.276	2.962	31,9%
Doboj-Jug	2.877	1.539	53,5%
Kakanj	25.726	7.098	27,6%
Maglaj	15847	4.311	27,2%
Olovo	6.313	1.888	29,9%
Tešanj	30.995	13.535	43,7%
Usora	4.675	1.780	38,1%
Vareš	5.079	1.228	24,2%
Visoko	26.651	10.304	38,7%
Zavidovići	24.597	4.811	19,6%
Zenica	74.872	27.136	36,2%
Žepče	21.425	5.481	25,6%
Kanton	248.333	82.073	33,1%

U 2020. godini u FBiH ostvaren je prosječan mjesečni broj zaposlenih u iznosu od 520.162, što je u odnosu na isti period prethodne godine manje za 2,1% ili 11.321. U ZDK broj zaposlenih iznosi 82.073 što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 2.096 ili 2,5%.

Broj zaposlenih u ZDK učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH sa 15,8%. Smanjenje broja zaposlenih zabilježeno je u skoro svim općinama ZDK, najviše u Varešu za 6,7%, Maglaju i Olovu za 4,6% dok je jedino povećanje broja zaposlenih zabilježeno u općini Doboju-Jug za 1,4%.

Tržište rada na području Zeničko-dobojskog kantona je podložno stalnim promjenama, te je bitno zadržati pozitivan trend u odnosu novoprijavljenih i brisanih osoba sa evidencije nezaposlenih. Obzirom na broj stanovništva, te da je broj osoba koje završavaju srednje i visokoškolsko obrazovanje na području kantona veliki, i dalje zabrinjava činjenica da je od 22.653 novoprijavljenih osoba na evidenciju, njih 15.376 kojima je prestao radni odnos i koje su evidentirane na spisak nezaposlenih do oktobra 2020. godine. Nasuprot tome, broj brisanih sa evidencije nezaposlenih je 20.497 osoba od čega je zbog zaposlenja brisano 14.959 osoba.

Po izračunu indeksa razvijenosti Federalnog zavoda za programiranje razvoja u 2020. godini na 1. mjestu po rang razvijenosti unutar Zeničko-dobojskog kantona je općina Doboju-Jug, dok je na posljednjem mjestu općina Vareš. U Zeničko-dobojskom kantonu u 2020. godini ostvareni su poreski prihodi u iznosu od 54,5 miliona KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 9,9%.

Najviši poreski prihodi ostvareni su u Zenici u iznosu od 19,8 miliona KM, a najniži u općini Usora u iznosu od 729 hiljada. KM.

Poreski prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u Zeničko dobojskom kantonu iznose 153 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 10,2% i što je 77% u odnosu na prosjek FBiH. Najviši poreski prihodi po glavi stanovnika ostvareni su u općini Doboj-Jug u iznosu od 207 KM, a najniži u općini Žepče u iznosu od 89 KM.

Tabela 2.2. Broj novoprijavljenih i brisanih osoba sa evidencije nezaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu do oktobra 2021. godine (Federalni zavod za zapošljavanje)

2021. godina	Novoprijavljeni na evidenciju	Prijavljeni po prestanku radnog odnosa	Brisani sa evidencije	Brisani zbog zaposlenja	Ukupan broj nezaposlenih
Januar	2.383	1.712	2.121	1.228	54.569
Februar	1.773	1.166	1.715	1.241	54.267
Mart	1.655	1.340	2.020	1.652	54.262
April	4.023	3.771	838	692	57.447
Maj	1.499	1.249	1.904	1.677	57.042
Juni	2.805	1.261	2.107	1.783	57.740
Juli	2.440	1.549	2.081	1.562	58.099
Avgust	2.343	1.607	1.818	1.406	58.264
Septembar	1.857	1.234	3.373	2.183	57.108
Oktobar	1.875	487	2.520	1.535	56.463
UKUPNO	22.653	15.376	20.497	14.959	

Najveći broj novoprijavljenih osoba zbog prestanka radnog odnosa u 2021. godini je u aprilu mjesecu, od čega je po prestanku radnog odnosa prijavljeno 3.771 osoba. U istom mjesecu je i najmanji broj brisanih sa evidencije nezaposlenih i to 838 osoba, od čega su zbog zaposlenja brisane 692 osobe.

S druge strane, u septembru mjesecu se bilježi najveći broj brisanih osoba sa evidencije zbog zaposlenja i to 2.183 osobe, što je skoro duplo veći broj od novoprijavljenih osoba po prestanku radnog odnosa u istom mjesecu.

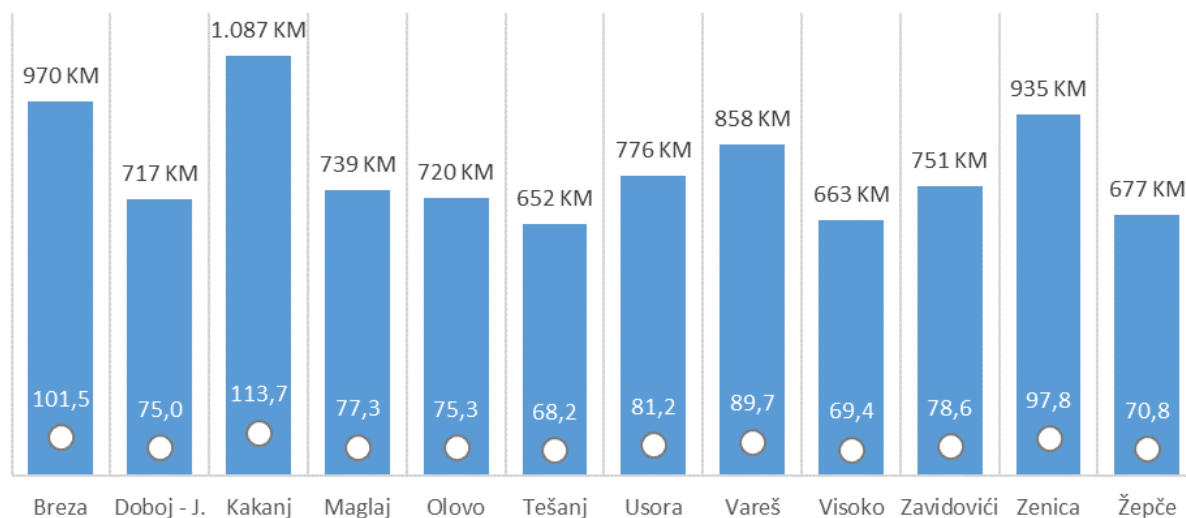
Kada posmatramo kvalifikacionu strukturu zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona, do oktobra 2021. godine, najveći broj zaposlenih je kvalifikovanih osoba (KV), ukupno 5.441, te osoba sa srednjom stručnom spremom, njih 4.571. Potom slijede osobe sa visokom stručnom spremom, ukupno 2.439, od čega ih je najviše zaposleno u septembru mjesecu (707 osobe) kao rezultat mjera sufinansiranja zapošljavanja koje su ponovo pokrenute stabilizovanjem stanja na tržištu rada. Ono što se može istaknuti kao pozitivan trend jeste sve veći broj NKV osoba koje se zapošljavaju, s obzirom na činjenicu da spadaju u kategoriju teže zapošljivih osoba.

U tabeli koja slijedi su obrađeni podaci koji se odnose na kvalifikacionu strukturu brisanih osoba sa evidencije nezaposlenih u svrhu zapošljavanja.

Tabela 2.3. Broj brisanih sa evidencije zbog zaposlenja u 2021. godini - po stručnoj spremi

STRUČNA SPREMA	jan.21	feb.21	mar.21	apr.21	maj.21	jun.21	jul.21	aug.21	sep.21	okt.21	UKUPNO
VSS	185	177	216	171	164	198	194	245	707	182	2.439
VŠS	9	5	8	9	6	7	5	14	52	7	122
SSS	335	321	493	423	523	539	567	477	525	368	4.571
NSS	2	0	1	1	2	0	0	4	1	2	13
VKV	4	6	3	3	3	6	6	4	8	4	47
KV	333	369	681	545	622	653	571	546	637	484	5.441
PKV	3	5	9	12	20	14	7	16	15	8	109
NKV	99	106	249	148	187	212	149	138	191	149	1.628
	970	989	1.660	1.312	1.527	1.629	1.499	1.444	2.136	1.204	14.370

Grafikon 2.2. Prosječna plaća po gradovima/općinama u Zeničko-dobojskom kantonu u 2020. godini

U 2020. godini, u FBiH prosječna mjesečna isplaćena neto plaća iznosi 956 KM i viša je za 3,0% u odnosu na prethodnu godinu. U ZDK prosječna neto plaća iznosi 820 KM što je više za 2,9% u odnosu na 2019. godini i što je 85,8% u odnosu na prosjek FBiH.

Povećanje prosječne mjesečne plaće zabilježeno je u svim općinama ZDK, najviše u Kaknju za 6,0% i općini Doboj - Jug za 6,0%, dok je najmanje povećanje zabilježeno u općini Breza za 0,9%.

Tabela 2.4. Prosječan broj zaposlenih i prosječna plaća po djelatnostima u 2020. godini

Oznaka	Djelatnost	Prosječan broj zaposlenih u 2020. godini	Udio u %	Prosječna plaća po djelatnostima
				2020
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1.966	2,40%	850
B	Vađenje ruda i kamena	4.488	5,47%	1.076
C	Prerađivačka industrija	25.933	31,60%	656
D	Proiz.snbđ./opskrba elekt.energ, gasom/plinom, parom i klimatizacija	1.366	1,66%	1.602
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.190	1,45%	860
F	Građevinarstvo	4.223	5,15%	608
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravak motonih vozila i motocikla	12.316	15,01%	597
H	Prijevoz i skladištenje	3.777	4,60%	637
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijersko ugostiteljstvo)	3.266	3,98%	450
J	Informacije i komunikacije	752	0,92%	1.148
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1.005	1,22%	1.249
L	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	299	0,36%	995
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.823	2,22%	865
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.122	1,37%	538
O	Javna uprava i odbrana/obrana; obavezno soc. osiguranje	4.452	5,42%	1.285
P	Obrazovanje	7.050	8,59%	814
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	4.671	5,69%	1.319
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1.131	1,38%	614
S	Ostale uslužne djelatnosti	1.243	1,51%	770
	UKUPNO	82.073	100	820

Tabela 3. Prosječna plaća po kantonima

Kanton	Prosječna neto plaća	
	2020	IX/2021
Unsko - sanski	897	925
Posavski	847	882
Tuzlanski	863	913
Zeničko – dobojski	820	859
Bosansko - podrinski	856	917
Srednjobosanski	774	803
Hercegovačko - neretvanski	1.029	1.076
Zapadno - hercegovački	873	896
Kanton Sarajevo	1.179	1.242
Kanton 10	929	949
Federacija BiH	956	998

Zeničko-dobojski kanton jedan je od tri najveća učesnika u ukupnoj privrednoj aktivnosti u Federaciji, ali taj podatak ne prati i visina prosječne plaće po kantonima, te nižu prosječnu neto plaću

ima samo Srednjobosanski kanton (po zadnjim objavljenim podacima od strane Federalnog Zavoda za statistiku). Prosječna plaća Kantona iznosi 86,1% prosječne plaće na nivou Federacije, a najveća prosječna plaća je u Kantonu Sarajevo i veća je za 383 KM od plaće u našem kantonu. I u 2021. godini se bilježi porast prosječne plaće na nivou Kantona, te je u septembru 2021. godine za 4,8% veća u odnosu na prosječnu plaću kantona u 2020. godini.

U septembru 2021. godine, u FBiH prosječna mjesečna isplaćena neto plaća iznosi 998 KM i viša je za 4,39% u odnosu na prethodnu godinu. Najviša prosječna neto plaća je isplaćena u Kantonu Sarajevo (1.242 KM), a najniža u Srednjobosanskom kantonu (803 KM)

Zeničko-dobojski kanton je nosilac razvoja privrede u Federaciji Bosne i Hercegovine s obzirom da su metalurgija i metaloprerađivačka, proizvodnja energije, rudarstvo, šumarstvo i drvoprerađivačka industrija, građevinarstvo i prehrambena industrija najrazvijenije industrijske grane. Skoro 80 % ukupnih privrednih aktivnosti u oblasti proizvodnje i izvoza čine velika i srednja preduzeća.

U prilog razvijenost prerađivačke industrije govori i sam podatak da je i u 2021. godini najveći broj zaposlenih, njih 25.933 bio upravo u ovoj djelatnosti, što čini 31,6% ukupnog broja zaposlenih na području kantona.

Podaci o broju penzionisanih lica na području kantona

Ukupan broj penzionera u FBiH u decembru 2020. godine iznosi 428.117, što je za 1,0% više nego u prethodnoj godini. U ZDK broj penzionera u decembru 2020. godine iznosi 62.871 što je za 0,04% manje u odnosu na prethodnu godinu, sa učešćem od 14,7% u odnosu na ukupan broj penzionera u FBiH.

Prosječna isplaćena penzija u FBiH u decembru 2020. godine iznosila je 428 KM, što je više za 2,8% u odnosu na 2019. godinu, dok je u ZDK prosječna isplaćena penzija iznosila 451 KM što je više za 3,3% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje prosječne isplaćene penzije zabilježeno je u svim općinama ZDK, najviše u Zenici i Kaknju za 3,5% i Olovu za 3,4%..

Tabela 2.2. Broj penzionera i prosječna penzija po općinama u ZDK u 2020. godini

Grad/općina	Broj penzionera	Prosječna penzija u KM
Breza	2.917	488
Doboj-Jug	963	391
Kakanj	6.198	510
Maglaj	3.452	406
Olovo	2.071	428
Tešanj	5.463	397
Usora	514	372
Vareš	1.963	442
Visoko	7.457	453
Zavidovići	5.938	399
Zenica	21.869	479
Žepče	4.066	411
Kanton	62.871	451
FBiH	428.117	428

Prosječna isplaćena penzija u FBiH u decembru 2020. godine iznosila je 428 KM, dok u ZDK prosječna isplaćena penzija iznosi 451 KM. Povećanje prosječne isplaćene penzije zabilježeno je u svim općinama ZDK.

II – Učešće kantona u prikupljanju javnih prihoda i vanjskotrgovinskom poslovanju

Podaci o prikupljenim prihodima

Prema podacima Porezne uprave FBiH, u 2020. godini u Federaciji BiH, poreski prihodi svih kantona (porezi građana i porez na dohodak) iznose 452.029 hilj. KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 5,6% (prihodi u 2019. godini su iznosili 427.996 hilj. KM). Poreski prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u FBiH iznose 207 KM i viši su za 5,5% u odnosu na prethodnu godinu.

U Zeničko - dobojskom kantonu u 2020. godini ostvareni su poreski prihodi u iznosu od 54,5 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 9,9%.

Najviši poreski prihodi ostvareni su u Zenici u iznosu od 19,8 mil. KM, a najniži u općini Usora u iznosu od 729 hilj. KM.

Poreski prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u Zeničko-dobojskom kantonu iznose 153 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 10,2% i što je 77% u odnosu na prosjek FBiH.

Najviši poreski prihodi po glavi stanovnika ostvareni su u općini Doboj-Jug u iznosu od 207 KM, a najniži u općini Žepče u iznosu od 89 KM.

Broj registrovanih poslovnih subjekata

Prema statističkim podacima ukupan broj poslovnih subjekata u FBiH na dan 31.12.2020. godine iznosi 114.867, što je više za 1,7% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan broj poslovnih subjekata u ZDK iznosi 14.749 i viši je za 174 ili 1,2% u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u ZDK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 12,8%.

Registrovan broj pravnih lica u FBiH na dan 31.12.2020. godine iznosi 62.180, što je više za 2,3% u odnosu na prethodnu godinu, dok u ZDK broj registrovanih pravnih lica iznosi 6.684, što je više za 24 ili 0,4% u odnosu na 2019. godinu. Broj registrovanih pravnih lica u ZDK učestvuje u ukupnom broju registrovanih pravnih lica u Federaciji BiH sa 10,7%.

Broj registrovanih fizičkih lica – obrtnika u FBiH, sa stanjem na dan 31.12.2020. godini iznosi 52.687 što je više za 1,0% u odnosu na prethodnu godinu, dok u ZDK broj registrovanih obrtnika iznosi 8.065 što je više za 150 ili 1,9% u odnosu na 2019. godinu. Broj registrovanih fizičkih lica-obrtnika u ZDK učestvuje u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica - obrtnika u Federaciji BiH sa 15,3%.

Pokrivenost uvoza izvozom

Prema podacima Porezne uprave FBiH, u 2020. godini u Federaciji BiH ostvaren je izvoz u ukupnom iznosu od 6.871 mil. KM što je za 9,8% manje u odnosu na izvoz u 2019. godini. U ZDK izvoz iznosi 1.380 mil. KM što je za 10,1% manje u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz ZDK-a učestvuje u ukupnom izvozu FBiH sa 20,1%.

Smanjenje izvoza zabilježeno je u većini općina ZDK, a najviše u Zenici za 22,6%, općini Usora za 15,6% i Olovo za 11,6%, dok je najveće povećanje izvoza zabilježeno u općinama Doboj-Jug za 50,9%, i Breza za 17,8%.

U 2020. godini u Federaciji BiH ostvaren je uvoz u ukupnom iznosu od 11.681 mil. KM što je za 15,6% manje u odnosu na 2019. godinu. U ZDK uvoz iznosi 1.423 mil. KM što je za 18,2% manje u odnosu na prethodnu godinu. Uvoz ZDK-a učestvuje u ukupnom uvozu FBiH sa 12,2%. Smanjenje uvoza zabilježeno je u većini općina ZDK, najviše u Zenici za 32,1% i Maglaju za 27,9%, dok je jedino povećanje uvoza zabilježeno u općinama Breza za 15,4% i Doboj-Jugu za 4,0%.

Trgovinski deficit Federacije BiH u 2020. godini ostvaren je u iznosu od 4.809 mil. KM i bilježi smanjenje za 22,7 % u odnosu na 2019. godinu, dok je u Zeničko – dobojskom kantonu zabilježen deficit u iznosu od 43 mil. KM i bilježi smanjenje za 78,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Procenat pokrivenosti uvoza izvozom u 2020. godini u FBiH iznosi 55,8%, dok u ZDK 97,0%.

3. NEZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Federacija Bosne i Hercegovine je kontinuirano bilježila smanjenje broja nezaposlenih, ali i kontinuiran porast broja zaposlenih do 2020. godine, kada dolazi do povećanja broja nezaposlenih uzrokovanog pandemijom koronavirusa COVID-19. To je ujedno i dokaz da je tržište rada izrazito podložno cikličnim kretanjima na ekonomskom tržištu, ali i stanjima prirodne nesreće. Na Evropskom tržištu rada je takođe nivo nezaposlenosti porastao, potrošnja stanovništva je u padu, što se direktno odražava i na Bosnu i Hercegovinu koja raspolaže sa znatno manje sredstava koja može preusmjeriti na oporavak privrede. Svi kantoni na području Federacije izuzev Unsko-sanskog i Kantona 10 su u 2021. godini zabilježili smanjenje broja nezaposlenih. Na nivou Zeničko-dobojskog kantona je u oktobru 2021. godine broj nezaposlenih bio manji za 3.255 osoba, u odnosu na decembar 2020. godine.

Komparacijom broja nezaposlenih po kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine, za period 2017. godina do 10/2021. godina, evidentno je da je razlika nezaposlenih u oktobru 2021. godine u odnosu na 2017. godinu u Tuzlanskom kantonu najveća, tj. da je broj nezaposlenih za 12.412 manji u oktobru 2021. godine od broja nezaposlenih u decembru 2017. godine. Najveći broj nezaposlenih u posmatranom periodu ima također Tuzlanski kanton, a slijede ga Kanton Sarajevo i Zeničko-dobojski kanton. Isti trend smanjenja broja nezaposlenih imaju svi kantoni.

U Zeničko-dobojskom kantonu, kao i u čitavoj Federaciji BiH još uvijek je izražen problem visoke nezaposlenosti. Mogućnost zapošljavanja je u direktnoj vezi sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini. S ciljem iznalaženja adekvatnih rješenja na svim nivoima vlasti potrebne su sveobuhvatne analize i donošenje niza konkretnih mjera.

Tabela 3.1. Komparacija nezaposlenosti po kantonima u FBiH

Kanton	2017.	2018.	2019.	2020	10/2021
Unsko-sanski	41.326	38.172	35.838	34.806	33.185
Posavski	4.864	4.362	4.093	4.253	4.066
Tuzlanski	84.250	79.378	75.461	77.112	71.838
Zeničko-dobojski	61.801	58.577	55.674	56.527	53.272
Bosansko-podrinjski	3.273	3.169	3.095	3.363	3.248
Srednjobosanski	36.799	34.777	33.303	34.312	33.262
Hercegovačko-neretvanski	32.183	30.703	29.221	31.537	29.903
Zapadnohercegovački	10.901	10.820	10.549	10.980	10.807
Kanton Sarajevo	66.325	62.561	59.570	62.266	58.855
Kanton 10	7.977	7.388	6.766	6.425	6.156
Federacija BiH	349.699	329.907	313.570	321.581	304.592

Tabela 3.2. Broj zaposlenih osoba u inostranstvu sa evidencije Službe

Mjesec/godina	Broj zaposlenih osoba u inostranstvu sa evidencije Službe
01/2021	51
02/2021	70
03/2021	54
04/2021	41
05/2021	74
06/2021	119
07/2021	93
08/2021	131
09/2021	82
10/2021	78
Ukupno	793

U posljednjem periodu evidentan je trend na iseljavanju radno sposobnog stanovništva. U 2021. godini, do oktobra mjeseca, je sa područja Zeničko-dobojskog kantona u inostranstvu zaposleno 793 osobe sa evidencije nezaposlenih, dok je u 2020. godini taj broj značajno smanjen na 613 osoba. Smanjenju broja iseljavanja radne snage iz Bosne i Hercegovine značajno je doprinijela pandemija koronavirusa Covid-19.

Ovaj podatak se se odnosi na lica koja su prije zaposlenja u inostranstvu bila na evidenciji za zapošljavanje. Tačan broj stvarno iseljenih se ne može utvrditi s obzirom da postoji i određen broj lica koja odlaze iz radnog odnosa, odnosno lica koja nisu bila na evidenciji Službe.

S druge strane, u 2021. godini, do kraja septembra, na području Zeničko-dobojskog kantona je izdato 83 radne dozvole stranim državljanima.

Tabela 3.3. Fluktuacija radne snage

Mjesec/godina	Novoprijavljena lica koja traže posao	Broj brisanih lica iz evidencije	Fluktuacija
01/2021	1.907	1.471	436
02/2021	1.367	2.080	-713
03/2021	1.663	2.163	-500
04/2021	1.541	1636	-95
05/2021	1.393	1.850	-457
06/2021	2.337	1.976	361
07/2021	2.130	1.874	256
08/2021	2.139	2.364	-225
09/2021	1.786	3.421	-1.635
10/2021	1.777	2.006	-229
Ukupno	18.040	20.841	-2.801

U 2021. godini prema podacima Službe u ZDK ukupno je novoprijavljeno 18.040 lica, dok je broj brisanih lica sa evidencije 20. 841. Trend smanjenja nezaposlenosti, odnosno manjeg broja

novoprijavljenih lica na evidenciju je prisutan kroz sve mjesece, osim januara kada je bio veći broj novoprijavljenih lica na evidenciju.

Tabela 3.3. Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti

Mjesec	Zaposleni	Nezaposleni	Radno aktivno stanovništvo	% nezaposlenosti u radno aktivnom stanovništvu
12/2019.	87.866	54.307	142.173	38,20%
12/2020.	85.766	56.159	141.925	39,57%
Januar 2021.	85.346	56.601	141.947	39,87%
Februar 2021.	85.242	55.773	141.015	39,55%
Mart 2021.	85.507	55.209	140.716	39,23%
April 2021.	85.543	55.061	140.604	39,16%
Maj 2021.	85.883	54.619	140.502	38,87%
Juni 2021.	86.218	55.028	141.246	38,96%
Juli 2021.	86.448	55.315	141.763	39,02%
Avгust 2021.	85.920	55.103	141.023	39,07%
Septembar 2021.	87.039	53.486	140.525	38,06%
Oktober 2021.	87.057	53.272	140.329	37,96%

U oktobru 2021. godine na području Zeničko-dobojskog kantona na evidenciji nezaposlenih najveći broj je kvalifikovane radne snage i to 19.439, dok je nekvalifikovanih 15.577. S obzirom da nekvalifikovana radna snaga ulazi u teško zapošljivu skupinu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona podržava projekte prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja, te je u oformljeno i Vijeće za obrazovanje odraslih gdje se poduzumaju koraci ka izradi sistemskih rješenja za obrazovanje i prekvalifikaciju osoba iz teško zapošljivih skupina, a u skladu sa stvarnim potrebama na tržištu rada.

Kada se govori o teritorijalnoj nezaposlenosti, najveći broj registrovane nezaposlenosti je na području grada Zenice, gdje je od 17.667 osoba najviše nezaposlenih sa KV stručnom spremom 6.197, 4.777 osoba je sa srednjom stručnom spremom i NKV i 4.636. Najmanji broj nezaposlenih je na području općine Usora, njih 563.

Tabela 3.5. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih po općinama – oktobar 2021. godine

Grad/općina	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV	UKUPNO
Breza	110	9	549	1	1	495	29	352	1.546
Doboj-Jug	26	1	155	0	2	265	9	200	658
Kakanj	426	23	1.349	1	20	2.200	152	1.568	5.739
Maglaj	161	9	660	0	10	1.216	108	1.490	3.654
Olovo	59	7	404	0	1	352	8	467	1.298
Tešanj	233	22	1.106	6	25	2.107	130	1.802	5.431
Usora	15	1	108	0	3	236	10	190	563
Vareš	41	1	270	4	2	287	12	231	848
Visoko	471	36	1.490	0	8	2.426	34	1.715	6.180
Zavidovići	257	14	1.427	0	15	2.291	108	1.681	5.793
Zenica	1.238	102	4.777	74	105	6.197	538	4.636	17.667
Žepče	135	13	914	0	12	1.421	155	1.245	3.895
	3.172	238	13.209	86	204	19.493	1.293	15.577	53.272

Tabela 3.5. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih po općinama – oktobar 2021. godine

Stepen stručnog obrazovanja	2019. godina		2020. godina		10.2021. godina	
	(stanje 31.12.)		(stanje 31.12.)			
	NO	% Udio	NO	% Udio	NO	% Udio
Doktori nauka (VSS-3)	4	0%	4	0%	2	0%
Magistri (VSS-2)	410	1%	472	1%	374	1%
Visoko stručno obrazovanje (VSS-1)	2.751	5%	2.985	5%	2.796	5%
Više stručno obrazovanje (VŠ-2)	5	0%	6	0%	5	0%
Više stručno obrazovanje (VŠ-1)	240	0%	249	0%	233	0%
Srednje stručno obrazovanje (SSS)	12.976	24%	13.656	24%	13.209	25%
Niže stručno obrazovanje (NSS)	99	0%	104	0%	86	0%
Visokokvalifikovani radnik (VKV)	263	0%	254	0%	204	0%
Kvalifikovani radnik (KV)	19.725	36%	20.600	37%	19.493	37%
Priučeni-polukvalifikovan radnik (PK)	1.477	3%	1.398	2%	1.293	2%
Nekvalifikovani radnik (NK)	16.357	30%	16.431	29%	15.577	29%
UKUPNO	54.307		56.159		53.272	

Posmatrajući 2019. godinu i oktobar 2021. godine udjeli kvalifikacionih struktura se nisu bitnije mijenjali, odnosno broj nezaposlenih po svim kvalifikacionim strukturama se smanjivao srazmjerno smanjenju ukupnog broja nezaposlenih. Osobe sa srednjom stručnom spremom su imale sporiji pad broja nezaposlenih u odnosu na ostale kvalifikacione skupine.

Broj nezaposlenih koji prvi put traže zaposlenje u oktobru 2021. godini je bio 18.739 osoba od čega je 13.381 žena. Najbrojnije su osobe sa NKV strukom (7.582 osoba), KV (5.345 osoba) i završenom srednjom školom SSS (4.17 osoba). Zbog navedenog strateški cilj programa rada Ministarstva i u 2021. godini će biti usmjeren na aktivnosti kojima se stvara ambijenta za zapošljavanje mladih nezaposlenih osoba, a naročito na aktivnosti sufinansiranja prvog zapošljavanja, koliko to bude finansijski dopustivo, s obzirom da je još uvijek situacija na tržištu rada nestabilna, a što se uveliko odražava i na finansiranje Budžeta.

Neophodno je i zajedničko djelovanje svih institucija da se primjenom Zakona o obrazovanju odraslih u Zeničko-dobojskom kantonu omogući obrazovanje, stručno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija i specijalizacija u okviru brojnih zanimanja, što će u konačnici poboljšati i strukturu nezaposlenih osoba u pogledu stručne spreme.

Tabela 3.6. Broj nezaposlenih osoba koji prvi put traže zaposlenje u 2021. godina

Mjesec	Ukupno	od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Januar	20.084	14.194	1.438	25	4.360	31	9	5.677	437	8.107
Februar	19.641	13.972	1.411	23	4.207	31	9	5.563	436	7.961
Mart	19.381	13.838	1.361	25	4.115	31	10	5.481	438	7.920
April	19.205	13.756	1.330	24	4.048	30	10	5.418	439	7.906
Maj	19.013	13.662	1.313	23	3.980	30	10	5.343	437	7.877
Juni	19.555	13.888	1.255	23	4.406	30	10	5.539	433	7.859
Juli	19.677	13.917	1.280	26	4.428	31	10	5.636	432	7.834
Av gust	19.482	13.806	1.282	25	4.355	29	12	5.588	427	7.764
Septembar	18.994	13.496	1.247	23	4.211	29	10	5.420	416	7.638
Oktobar	18.793	13.381	1.268	22	4.127	29	9	5.345	411	7.582

U tabeli 3.7. dat je pregled nezaposlenih osoba u odnosu na starosnu i spolnu strukturu za 2019., 2020., i oktobar 2021. godine. Uočljivo je da je veliki broj nezaposlenih osoba u dobnoj granici od 19 do 55 godina starosti, odnosno u dobi najveće radne aktivnosti.

U oktobru 2021. godine broj mladih nezaposlenih osoba u skupini od 19-34 godine starosti je 14.021 osoba ili 26% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih u ovom periodu. Broj nezaposlenih žena u oktobru 2021. godine u odnosu na 2019. godinu smanjio se za 4.030 osoba.

Veliki broj nezaposlenih osoba je u dobnoj granici od 50-65 godina, njih 21.638 osoba, dakle teže zapošljive kategorije. Zbog ovih podataka neophodno je pokrenuti nove projekte zapošljavanja teško zapošljivih kategorija.

Tabela 3.7. Pregled nezaposlenih osoba, u odnosu na starosnu i spolnu strukturu

Godine starosti	Spol	2019. godina		2020. godina		10.2021. godina	
		NO	Index	NO	Index	NO	Index
od 15-19 god.	Svega	778	1%	744	1%	644	1%
	Žena	365	1%	309	1%	273	1%
od 19-24 god.	Svega	7.944	15%	7.960	14%	6.691	13%
	Žena	4.678	15%	4.570	16%	3.829	14%
od 25-29 god.	Svega	3.240	6%	3.768	7%	4.058	8%
	Žena	2.149	7%	2.475	9%	2.710	10%
od 30-34 god.	Svega	3.821	7%	3.800	7%	3.272	6%
	Žena	2.596	8%	2.581	9%	2.301	8%
od 35-39 god.	Svega	6.195	11%	6.227	11%	5.658	11%
	Žena	4.250	13%	4.288	15%	3.956	14%
od 40-44 god.	Svega	5.787	11%	6.032	11%	5.759	11%
	Žena	3.632	11%	3.881	14%	3.832	14%
od 45-49 god.	Svega	5.871	11%	6.068	11%	5.552	10%
	Žena	3.439	11%	3.606	13%	3.417	12%
od 50-54 god.	Svega	5.978	11%	6.121	11%	6.057	11%
	Žena	3.493	11%	3.541	12%	3.505	13%
od 55-59 god.	Svega	6.631	12%	6.668	12%	6.335	12%
	Žena	3.620	11%	3.636	13%	3.472	12%
Preko 60 god.	Svega	8.062	15%	8.771	16%	9.246	17%
	Žena	3.801	12%	4.179	15%	4.527	16%
Ukupno	Svega	54.307	100%	56.159	100%	53.272	100%
	Žena	32.023	100%	28.496	100%	27.993	100%

Na osnovu uvida u tabelu koja slijedi, uočava se sljedeće:

Posmatrano po svim starosnim skupinama: do godinu dana posao traži 3.277 osoba ili 6,15% nezaposlenih osoba, od 1 do 2 godine 4,25%, od 2 do 3 godine 3,67%, od 3 do 4 godina 3,44%, od 4 do 5 godina 3,72%, od 5 do 8 godina 9,22%, od 8 do 10 godina 5,16%, od 10 do 15 godina 15,36% i preko 15 godina 49,00%.

Ukupno 37.039 osoba traži zaposlenje duže od 8 godina, što ih čini teško zapošljivom kategorijom.

Ukupno 24.252 osoba, starosti preko 36 godina je nezaposleno duže od 15 godina, a 8.181 osoba se nalazi na evidenciji nezaposlenih od 10 do 15 godina. Posebno zabrinjava podatak da je 11.029 osoba preko 50 godina nezaposleno duže od 15 godina.

Zbog navedene činjenice o starosnoj strukturi i vremenu provedenom na evidenciji nezaposlenih u Službi, neophodna je kontinuirana edukacija i unapređenje znanja o novim

tehnološkim dostignućima, savremenim proizvodnim procesima, kao i vještinama koje se traže na tržištu rada, jer sa dužim vremenom provedenim na evidenciji nezaposlenih gube na kvalitetu znanja i kvalitetu postojećih vještina.

Prema starosnoj strukturi najviše nezaposlenih osoba je u dobi od 51-55 godina, i to 6.335 osoba, potom od 56-60 godina 6.251 osoba.

Iz pregleda nezaposlenih osoba u odnosu na dužinu čekanja zaposlenja uočljivo je da je nezaposlenost u Zeničko-dobojskom kantonu dugoročnog (strukturnog) karaktera, jer 93,85% nezaposlenih na evidenciji nezaposlenih se nalazi duže od 12 mjeseci.

Grafikon 3.3. Nezaposlene osobe u odnosu na dužinu čekanja na zaposlenje u 2021. godini

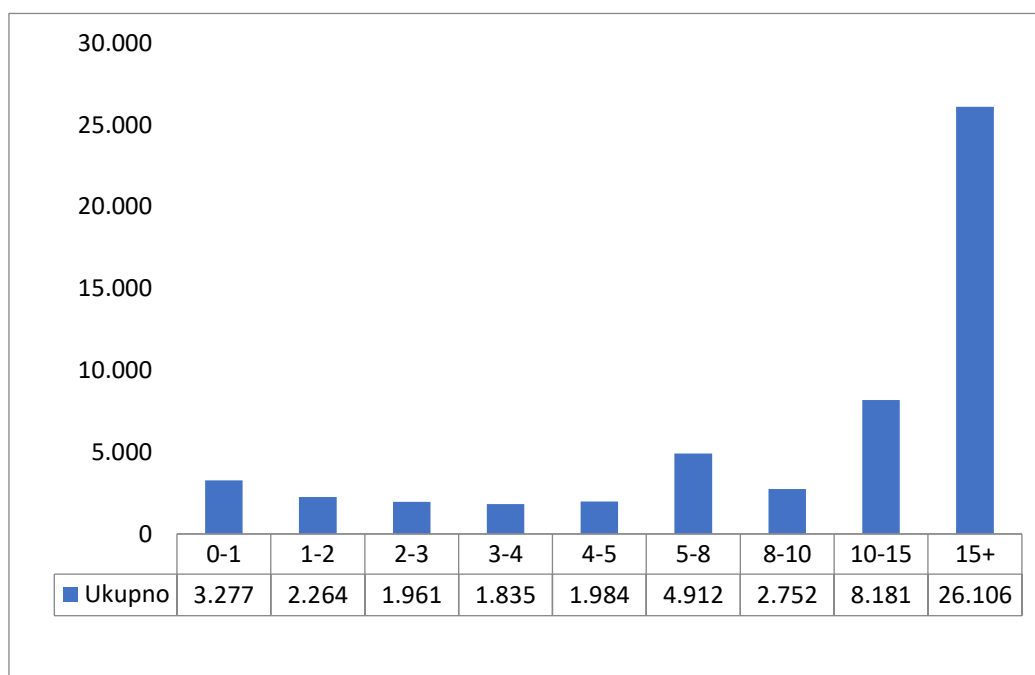

Tabela br. 3.8. Pregled nezaposlenih osoba u oktobru 2021. godine u odnosu na dužinu čekanja zaposlenja i starosnu strukturu

Dužina čekanja zaposlenja	Starosna struktura												
	15-18 god.	19-20 god.	21-24 god.	25-27 god.	28-30 god.	31-35 god.	36-40 god.	41-45 god.	46-50 god.	51-55 god.	56-60 god.	61-65 god.	Ukupno
Do godine	524	1.027	533	358	108	88	94	86	107	120	148	84	3.277
1-2 godine	55	841	404	279	97	78	77	73	75	97	129	59	2.264
2-3 godine	46	279	712	279	130	111	66	68	80	65	69	56	1.961
3-4 godine	19	41	858	207	136	79	77	78	62	116	109	53	1.835
4-5 godina	0	51	743	183	175	121	71	67	99	199	217	58	1.984
5-8 godina	0	17	1.117	1.608	411	442	199	199	219	283	267	150	4.912
8-10 godina	0	0	68	967	455	381	157	144	143	157	187	93	2.752
10-15 godina	0	0	0	176	1.743	2.522	823	533	548	669	785	382	8.181
15 godina i više	0	0	0	1	17	1.836	4.195	4.304	4.724	4.629	4.340	2.060	26.106
Ukupno	644	2.256	4.435	4.058	3.272	5.658	5.759	5.552	6.057	6.335	6.251	2.995	53.272

Tabela br. 3.9. Pregled nezaposlenih osoba koje su novoprijavljene, brisane sa evidencija i zaposlene uz posredovanje službe ZE-DO kantona

RB	Aplikacija - obilježje	Godina	UKUPNO	Zenica	Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Žepče
1	Ukupan broj lica koja traže zaposlenje	12/2019.	54.307	18.325	1.582	670	5.844	3.769	1.375	5.401	577	892	6.029	5.822	4.021
		12/2020.	56.159	18.664	1.642	684	6.039	3.826	1.409	5.814	610	929	6.393	6.095	4.054
		10/2021.	53.272	17.667	1.546	658	5.739	3.654	1.298	5.431	563	848	6.180	5.793	3.895
2	Demobilisana lica	12/2019.	7.399	2.153	176	121	429	619	153	1.063	157	184	899	772	673
		12/2020.	7.432	2.089	182	128	438	619	173	1.101	163	181	899	780	679
		10/2021.	7.049	1.961	170	120	411	603	164	1.049	152	163	849	773	634
3	Broj nezaposlenih - RVI	12/2019.	608	164	12	9	34	70	13	68	10	13	50	100	65
		12/2020.	600	159	12	8	33	67	15	67	10	11	52	103	63
		10/2021.	576	144	13	8	32	57	14	66	10	11	55	104	62
4	Broj evidentiranih nezaposlenih lica članova porodica poginulih boraca	12/2019.	569	164	18	0	75	2	9	34	5	0	74	18	170
		12/2020.	508	168	14	1	74	1	11	21	4	3	87	65	59
		10/2021.	495	161	11	1	73	7	11	21	7	1	92	66	44
5	Broj evidentiranih nezaposlenih lica ostalih invalida	12/2019.	898	340	27	8	78	94	3	90	6	20	55	90	87
		12/2020.	936	354	28	10	89	94	3	82	7	20	62	95	92
		10/2021.	903	340	26	10	96	93	3	78	7	17	64	81	88
6	Ostala nezaposlena lica	12/2019.	44.833	15.504	1.349	532	5.228	2.984	1.197	4.146	399	675	4.951	4.842	3.026
		12/2020.	46.683	15.894	1.406	537	5.405	3.045	1.207	4.543	426	714	5.293	5.052	3.161
		10/2021.	44.249	15.061	1.326	519	5.127	2.894	1.106	4.217	387	656	5.120	4.769	3.067

Tabela 3.10. Pregled nezaposlenih osoba prema podacima Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona sa oktobrom 2021. godine

Godina	Obilježje		Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Žepče	UKUPNO
2019.	od 1.1.2019. do 31.12.2019.	Novoprijavljeni	710	375	2.560	1.605	537	3.134	164	418	2.785	2.319	8.032	1.473	24.112
		Brisani	752	412	2673	1.857	663	3398	246	517	2990	2.868	9.088	1.864	27.328
		Zaposleni	519	207	1.701	1328	188	2.317	112	339	1.987	1.882	6.355	1.079	18.014
		Ukupno NO	1.582	670	5.844	3.769	1.375	5.401	577	892	6.029	5.822	18.325	4.021	54.307
	Zdravstvena zaštita		1.257	485	4.072	2.495	1.180	4.262	395	714	5.150	4.632	15.566	3.367	43.575
2020.	od 1.1.2020. do 31.12.2020.	Novoprijavljeni	804	380	2.560	1.487	704	3.403	201	570	3.137	2.425	8.488	1.568	25.727
		Brisani	736	361	2340	1.409	670	2959	166	516	2748	2.093	8.120	1.520	23.638
		Zaposleni	503	154	1.581	979	68	2.127	116	401	1.980	1.501	5.744	840	15.994
		Ukupno NO	1.642	684	6.039	3.826	1.409	5.814	610	929	6.393	6.095	18.664	4.054	56.159
	Zdravstvena zaštita		1.321	512	4.266	2.634	1.226	4.640	424	758	5.504	4.791	15.889	3.431	45.396
10.2021.	od 1.1.2021. do 31.10.2021	Novoprijavljeni	571	250	1.927	1.006	403	2.254	116	320	2.125	1.719	6.262	1.087	18.040
		Brisani	667	276	2.214	1.170	506	2.640	161	397	2.326	2.017	7.219	1.248	20.841
		Zaposleni	504	131	1.344	875	28	1.885	116	274	1.529	1.378	4.893	776	13.733
	Ukupno NO		1.546	658	5.739	3.654	1.298	5.431	563	848	6.180	5.793	17.667	3.895	53.272
	Zdravstvena zaštita		1.242	504	4.154	2.534	1.117	4.336	383	688	5.318	4.594	15.306	3.278	43.454

U tabeli br. 3.9. dat je pregled novoprijavljenih nezaposlenih osoba, brisanih osoba sa evidencije, te zaposlenih osoba, sa osvrtom na podatke o ostvarivanju zdravstvene zaštite službeno registrovanih nezaposlenih osoba.

U 2021. godini do oktobra mjeseca, broj brisanih iz evidencije nezaposlenih osoba u Zeničko-dobojskom kantonu je iznosio 20.841 od čega je brisano zbog zaposlenja 13.733. Najveći broj brisanih zbog zaposlenja je u Zenici 4.893 osoba i Tešnju 1.885, a najmanji u Olovu 28 osoba.

Učešće korisnika prava na zdravstveno osiguranje u ukupnom broju nezaposlenih osoba u 2021. godine je 0,82 % (43.454 osoba). Prema datim podacima uočava se veliki broj osoba koje ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu putem Službe za zapošljavanje. Iz ovoga je vidljivo da Služba za zapošljavanje veliki dio svojih resursa, kako materijalnih tako i ljudskih, koristi za regulisanje prava iz zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba. Stoga je neophodno što hitnije donijeti propise kako bi se administriranje zdravstvene zaštite nezaposlenih osoba izmjestilo iz ovog resora, kako bi Služba svoje kapacitete usmjerila na vršenje osnovne djelatnosti, a to je posredovanje u zapošljavanju. Kada je riječ o posebnim kategorijama nezaposlenih osoba, u periodu 2019. godina do oktobra 2021. godine, evidentirano je smanjenje ukupnog broja nezaposlenih demobilisanih boraca, ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica.

Ukupan broj demobilisanih boraca evidentiranih u Službi je za 283 osobe manji u oktobru 2021. godine u odnosu na decembar 2020. godine, broj RVI se smanjio za 24, broj evidentiranih nezaposlenih osoba članova porodica poginulih boraca u oktobru 2021. godine je 495 osoba, te je evidentirano smanjenje u odnosu na 2019. godinu.

Najveći broj demobilisanih boraca nalazi se na području grada Zenice, 1.961 osobe, općine Tešanj 1.049, te Visokog 849 osoba. Ratni vojni invalidi su najzastupljeniji na području grada Zenica i općine Zavidovići. S druge strane, broj ostalih invalida je u blagom porastu, te ih je najviše u Zenici i to 340 osoba, zatim u Maglaju 93.

Smanjenje broja nezaposlenih osoba koji su pripadnici ranjivih skupina je djelimično i rezultat programa sufinansiranja zapošljavanja koju su sufinansirani od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona i Federalnog zavoda za zapošljavanje kada je riječ o boračkoj populaciji. Također, Federalni zavod za zapošljavanje kontinuirano sufinansira i ostale ranjive kategorije kao što su pripadnici romske populacije, dugoročno nezaposleni, programi sufinansiranja zapošljavanja žena i slično. Pored posebnih programa, i za sve ostale programe postoji prednost prilikom zapošljavanja pripadnika ranjivih kategorija.

Najbrojnija zanimanja osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba sa VSS i VŠS stručnom spremom i dalje prevladavaju pravnici i ekonomisti. Kod osoba sa SSS stručnom spremom najbrojniji su ekonomski tehničari i maturanti gimnazije, a kod osoba sa KV i VKV dominiraju prodavači.

Tabela 5.10. Nezaposlene osobe na evidenciji - najbrojnija zanimanja po stručnoj spremi za oktobar 2021. godine

VSS	Ukupno	Žena	VŠS	Ukupno	Žena
Pravnik	469	356	Ekonomista	79	52
Ekonomista	445	324	Pravnik	35	27
Profesor engleskog jezika	125	102	Učitelj predškolske djece	15	14
Profesor bosanskog jezika	81	72	Nastavnik razredne nastave	10	7
SSS	Ukupno	Žena	KV/VKV	Ukupno	Žena
Ekonomski tehničar	2516	2045	Prodavač	3281	2935
Maturant gimnazije	1943	1398	Frizer	2044	1950
Medicinska sestra	967	757	Bravar	1238	48
Mašinski tehničar	1068	453	Kuhar	1072	852

4. AKTIVNOSTI USMJERENE NA SUZBIJANJU SIVE EKONOMIJE I RADA NA CRNO

Pojam „siva ekonomija“ kao široka ekonomska kategorija koja u sebe uključuje sve moguće pojavne oblike sivog tržišta, prije svega podrazumjeva zapošljavanje radne snage suprotno zakonu (rad na crno), neplaćanje poreza i doprinosa za zaposlene, izbjegavanje plaćanja poreza na promet i carina na kupljenu ili uvezenu robu, različite oblike nelojalne konkurencije, dodjeljivanje poslova i nabavku roba mimo zakonske procedure, neplaćanje kupljene robe u zakonskim rokovima i sl.

Sa stanovišta politike zapošljavanja, siva ekonomija ostavlja dugoročne posljedice na ekonomski i privredni razvoj regija i zemlje kao cjeline, ali i na radno sposobno stanovništvo koje se ne može legalno zaposliti. Posljedica toga je da ogromni kapital uložen u obrazovanje tog stanovništva propada, te se na indirektan način stvaraju socijalni slučajevi.

„Rad na crno“ i dalje ostaje objektivni problem, koji dovodi do pojave nelojalne konkurencije među poslodavcima, negativno utiče na prikupljanje sredstava u fondove, a ono što je takođe bitno jeste da zbog „rada na crno“ imamo i nerealne statističke podatke na osnovu kojih je potrebno planirati politike i pravce djelovanja. U mjesecima „lock-downa“ izazvanog pandemijom Covid-19, veliki broj poslovnih subjekata koji su imali zabranu poslovanja je otpustio radnike, te je nakon popuštanja mjera Kantonalna inspekcija pojačano radila na kontroli poslovnih subjekata i suzbijanju rada na crno, budući da određeni broj nije prijavljivao radnike zbog trajanja primanja naknade za nezaposlene od strane Službe za zapošljavanje.

JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona po preuzimanju spiskova osoba zatečenih u radu „na crno“ od strane Kantonalne uprave za inspekcijske poslove radi na brisanju pomenutih osoba sa evidencije, ukoliko se nalaze na evidenciji nezaposlenih.

Period	2019. godina	2020. godina	2021. godina
Januar	18	3	10
Februar	34	36	15
Mart	23	2	32
April	14	275	14
Maj	117	7	14
Juni	65	39	17
Juli	9	23	6
Avgust	16	16	26
Septembar	28	30	11
Oktobar	36	10	33
Novembar	20	17	
Decembar	16	10	
UKUPNO	396	468	178

Po dostavljanju spiskova lica radno angažovanih suprotno zakonu (rad „na crno“), od strane Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona, a na osnovu člana 3. stav 3. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Federacije BiH", br. 55/00, 41/01, 22/05 i 9/08), tokom perioda od 01.01.2021. do 31.10.2021. godine na području ZDK-a vršen je kontinuiran pregled poslovnih subjekata.

5. AKTIVNE I PASIVNE MJERE ZAPOSŁJAVANJA

I. POTICAJI I AKTIVNOSTI NA SVIM NIVOIMA VLASTI KOJI UTIČU NA STANJE U OBLASTI ZAPOSŁJAVANJA

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku je prikupilo značajan broj podataka koji se odnose na sufinansiranje privrednih subjekata u smislu davanja poticajnih sredstava za poslovanje i zapošljavanje, kao i podatke o utrošenim sredstvima u cilju zapošljavanja i samozapošljavanja, a koji se ne realizuju putem JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.

Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta

U 2020. godini Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta nije realizovalo planirani Program poticaja, jer su sredstava predviđena za programe podrške u 2020. godini preusmjerena na provedbu Programa ekonomske stabilizacije i oporavak Federacije BiH, kao posljedice pandemije korona virusa.

U toku 2021. godine realizovan je Projekat „Jačanje konkurentnosti MSP-A“ i odobrena su sredstva u iznosu od 546.056,38 KM, za 20 privrednih subjekata sa područja Zeničko-dobojskog kantona, i to: 5 privrednih subjekata sa područja Grada Zenice, 4 sa područja općine Usora, 4 sa područja Grada Visoko, 3 sa područja općine Tešanj, 2 sa područja općine Žepče i po 1 sa područja općina Kakanj, Maglaj i Breza.

Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona

U toku 2020. godine Ministarstvo za privredu je poduzelo mnogobrojne aktivnosti u svhu definisanja interventnih mjera, a koje su imale za cilj pružiti podršku malim i srednjim preduzećima na području Zeničko-dobojskog kantona, te je u te svrhe u toku 2020. godine, utrošeno 3.710.163,68 KM.

Program razvoja male privrede Zeničko-dobojskog kantona za 2017.-2020. godinu je prestao da važi, te Ministarstvo za privredu zajedno sa nosiocima programiranja radi na izradi Programa za 2021. – 2024. godina, koji još nije usvojen, tako u toku 2021. godine, nije bilo oguće izdvajanja po ovim programima.

Ministarstvo za boračka pitanja Zeničko-dobojskog kantona

U kontinuitetu, od 2016. godine Ministarstvo za boračka pitanja realizuje programe poticaja samozapošljavanju i zapošljavanju branilaca i članova njihovih porodica koji ostvaruju osnovna prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite u općinama/gradovima Kantona, a prema Programu poticaja, koji za svaku budžetsku godinu donosi Vlada Kantona, s mogućnošću apliciranja za dodjelu sredstava po objavljenom javnom oglasu.

Shodno raspoloživim sredstvima na transferu za navedenu namjenu planiranih Programom utroška sredstava Ministarstva sredstva poticaja dodjeljuju se za:

-Zapošljavanje pripadnika branilačke populacije putem zapošljavanja u pravnim licima po 1 novozaposlenom radnik (za NK,KV,SSS,VŠS u iznosu od 7.200,00 KM, VSS i više u iznosu od 8.400,00 KM), s ugovornom obavezom o zapošljavanju u trajanju od najmanje 24 mjeseca;

NK,KV, SSS,VŠS	Sredstava u KM	VSS i više	Sredstava u KM	Ukupno korisnika	Ukupno sredstava
11	79.200,00	2	16.800,00	13	96.000,00

Potpisivanjem ugovora po ovom načinu poticaja radni odnos je zasnovalo 13 pripadnika branilačke populacije.

- Samozapošljavanje pripadnika branilačke populacije, kroz poticaj za pokretanje prvog biznisa (u iznosu do 8.000,00 KM, s ugovornom obavezom o registraciji djelatnosti od najmanje 24 mjeseca, od dana potpisivanja ugovora o dodjeli sredstava), kao i program poticaja za biznis plus (u max. iznosu do 5.000,00 KM), koji se odnose na ranije korisnike programa poticaja, kao poticaj zapošljavanju 1 ili više radnika-Varijanta A. i održivosti i poticaj ublažavanju posljedica uzrokovanih pandemijom Covida 19-Varijanta B;

U 2021. godini, a po okončanju procedure za dodjelu sredstava po javnom oglasu, sredstva poticaja realizovana su za:

Prvi biznis		Biznis plus						Ukupno prvi biznis+ biznis plus (korisnika/sredstava) u KM	
Korisnik a	Sredstava u KM	Varijanta A-korisnika	Sredstava u KM	Varijanta B-korisnika	Sredstava u KM	Ukupno biznis plus (korisnika/sredstava) Varijanata A+B			
61	488.000,00	15	51.000,00	208	208.000,00	223	259.000,00	284	747.000,00

Naime, u ovoj budžetskoj godini ukupno realizovana sredstava putem ovog Ministarstva u oblasti zapošljavanja /samozapošljavanja su u iznosu od **843.000,00 KM za 297 korisnika sredstava**, što je opravdalo svoju svrhu, a što će biti praksa i ubuduće, imajući u vidu izraženi interes pripadnika branilačke populacije.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH

Po osnovu tri javna poziva za dodjelu novčanog stimulansa za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, u toku 2021. godine Fond je dodijelio značajna sredstva na području ZDK:

- 771.300 KM za zapošljavanje 74 osoba sa invaliditetom od kojih je 49 osoba zaposleno u privrednim društvima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom i udruženjima (pod posebnim uslovima), 21 osobe je zaposleno kod poslodavaca pod općim uslovima, te za samozapošljavanje je podržano 4 obrtnika;
- 89.598,50 KM je odobreno za 4 programa održivosti zaposlenosti osoba sa invaliditetom zaposlenih u privrednim društvima za zapošljavanje osoba sa invaliditetom
- 140.507,67 KM je odobreno za 4 programa razvoja privrednih društava za zapošljavanje osoba sa invaliditetom
- 6.123,50 KM za 2 programa profesionalne rehabilitacije osoba sa invaliditetom;
- 55.267,28 KM za održivost zaposlenosti 21 samostalnog obrtnika i
- 1.810 KM za 1 program održivosti zaposlenosti osoba sa invaliditetom zaposlenih u organizacijama osoba sa invaliditetom.

Gradovi i općine sa područja Zeničko-dobojskog kantona

Grad Zenica

U toku 2021. godine Grad Zenica je proveo niz mjera i aktivnosti koje utiču na unapređenje privrede s ciljem podsticanja zapošljavanja i jačanja konkurentnosti obrta, mikro, malih i srednjih preuzeća na području Grada Zenica.

Iz Budžeta Grada za 2021. godinu za podsticaj privredi izdvojen je iznos od 200.000,00 KM, za sljedeće mjere:

- Podsticaj za razvoj postojećih obrta, mikro, malih i srednjih preuzeća;
- Podsticaj za “Moj prvi biznis u Gradu Zenica – START UP”
- Mjere za zapošljavanje novih radnika putem subvencije poreza i doprinosa za period od 12 mjeseci i povećanje konkurentnosti putem nabavke osnovnih sredstava i opreme.

Zajedno sa Investicijskom fondacijom IMPAKT u toku 2021. godine realizovan je program IMPAKT, koji obuhvata poduzetničke obuke te finansijsku, stručnu i mentorsku podršku za 6 novih poslovnih podduhvata na području Grada Zenica, za čiju realizaciju iz Budžeta Grada je izdvojen iznos od 25.000,00 KM.

U toku 2021. godine Grad Zenica je preko BBI banke, subvencionirao iznos od 100.000,00 KM, za osiguranje beskamratne kreditne linije, koja ima za cilj pružiti finansijsku podršku subjektima male privrede

Općina Maglaj

U toku 2021. godine Javnim pozivom „Starter 2019. – Edukativni program za poboljšanje mogućnosti samozapošljavanja“ pružila priliku potencijalnim kandidatima da putem start-up sheme treninga educira i pripremi određeni broj zainteresiranih mladih poduzetnika da pokrenu vlastite biznise. Budžet za navedeni program je 30.000,00 KM.

Općina Kakanj

Općina Kakanj kontinuirano radi na poboljšanju socijalno-ekonomskih uvjeta kao istvaranju ambijenta za nova zapošljavanja na području općine Kakanj. Iz Budžeta se svake godine izdvajaju podsticajna sredstva namijenjena privrednim subjektima koji grade nove objekte za proizvodne i poslovne namjene.

I u 2021. godini je nastavljen projekat „Pokreni svoj posao u Kakanju“ kojim je predviđeno sufinansiranje pokretanja i održavanje malih biznisa. U 2021. godini je sufinansirano pokretanje 25 nezaposlenih osoba koje su registrovale djelatnost i pokrenule vlastiti biznis.

Svaki kandidat je podržan u smislu refundacije troškova doprinosa u obimu 100% za prvu godinu poslovanja i 50% za drugu godinu, te kroz sufinansiranje troškova pokretanja registrovane djelatnosti u iznosu od 2.000 do 3.000 KM.

Programom utroška sredstava iz Budžeta općine Kakanj za 2021. godinu izdvojena su sredstva i za sljedeće projekte:

- “Sufinansiranje troškova zapošljavanja radnika” ova podsticajna sredstva namijenjena su za sufinansiranje zapošljavanja osoba prijavljenih na evidenciji Biroa za zapošljavanje sa završenom SSS, VS I VSS stručnom spremom kod poslovnih subjekata na području općine Kakanj, sufinansira se bruto plaća zaposlenih za 12 mjeseci, i to za

SSS poslovnom subjektu se dodjeljuju sredstva u iznosu od 3.000,00 KM i VS i VSS u iznosu od 4.000,00.KM.

- “Refundacija troškova osnivanja firme” – za ovaj program Javni poziv traje tokom cijele godine, te je u 2021. godini 38 pravnihizičkij lica ostvarilo pravo na refundaciju dijela troškova osnivanja.
- “Stručno osposobljavanje lica sa završenom VSS” putem kojeg je 42 VSS osobe pristupilo stručnom osposobljavanju.
- “Podsticaj za registraciju poljoprivrede kao osnovne djelatnosti” putem kojeg se refundiraju troškovi doprinosa i sufinansira nabavka opreme za mlađe od 35 godina u iznosu do 3.000 KM. U 2021. godini 5 poljoprivrednih proizvođača ostvarilo je pravo na poticaj.
- Kao podrška radu udruženja “Razvojni centar općine Kakanj” i Saveza poljoprivrednih udruženja “KAP” Kakanj, iz Budžeta Općine Kakanj finansiraju se režisjski, kancelarijski i drugi troškovi, te bruto place, topli obrok i regres zaposlenika.

Općine Usora

U toku 2021. godine Općinsko vijeće je usvojilo Program poticaja razvoja gospodarstva koji je obuhvatio osobe mlađe od 40 godina i žene bez obzira na starosnu dob u smislu sufinansiranja otvaranja poslovnih subjekata i za tu namjenu je izdvojeno 12.000,00 KM.

Općina Žepče

U toku 2021. godine su realizovana tri javna poziva iz oblasti zapošljavanja i samozapošljavanja i to:

1. Javni poziv za dodjelu novčanih sredstava u svrhu samozapošljavanja nezaposlenih osoba sa područja općine Žepče. Za 10 korisnika je odobreno ukupno 21.000 KM

2. Po projektu „Podrška realizaciji start-up ideja mladih u općini Žepče“, odobreno je 15.000 KM za 6 korisnika projekta.

Općina Tešanj

U toku 2021. godine je realizovan javni poziv po projektu „Podrška razvoju start – up ideje mladih 2021“.

Kroz implementaciju ovog projekta subvencionira se:

- Troškovi registracije djelatnosti
- Dio bruto plaća za maksimalno dva novozaposlenina po prijavi, u trajanju od 12 mjeseci;
- Dio troškova uređenja i opremanja poslovnog prostora;
- Dio troškova nabavke opreme, mašina, alata ili repromaterijala

Općina Zavidovići

U toku 2021. godine provela su se dva javna poziva za poticaj privrede na području općine Zavidovići, a koji su indirektno ima vezu sa očuvanjem postojećih radnih mjesta i njihovim povećanjem.

Javni poziv se odnosio na Program redovnih poticaja i isti je proveen putem četiri mjere, i to:

1. Subvencioniranje troškova zakupa poslovnog prostora na području općine Zavidovići, gdje je odobreno 11 poticaja i utrošeno 6.051,65 KM.
 2. Subvencioniranje unapređenja poslovanja – za 29 aplikanta odobreno ukupno 32.983,28 KM;
 3. Razvoj ženskog poduzetništva – za 16 aplikantica, odobreno ukupno 17.647,85 KM
 4. Subvencioniranje kamatne stope za poduzetničke kredite – za 7 aplikanta odobreno ukupno 8.316,91 KM;
- Ukupno izdvojena sredstva po ovom programu su 64.999,68 KM.

Općina Doboj-Jug

U sklopu Odluke o komunalnim taksama oslobađa novoosnovane firme čija je djelatnost proizvodnja i poljoprivreda u 100% iznosu od obaveza plaćanja komunalne takse na istaknutu firmu u prvoj godini i 30% u drugoj godini poslovanja.

Općina Olovo

U toku 2021. godine nije provodila projekte iz ovlasti zapošljavanja u vidu poticaja iz budžeta, ali je provodila aktivnosti u vidu pregovora za otvaranje firme koja bi se bavila proizvodnjom finalne prerade drveta i koja bi zapošljavala oko 200-250 ljudi, te se očekuje da će se u 2022. godini uspjeti realizovati pomenuta aktivnost.

Takođe su započeti i radovi na poslovnoj zoni, gdje se očekuje formiranje većeg broja privrednih subjekata i zapošljavanje lokalnog stanovništva.

Općina Breza

U 2021. godini Općina Breza je za subvencije poduzetnicima utrošila budžetska sredstva u iznosu od 25.000,00 KM. Cilj ovog programa je subvencioniranje rada i razvoja poduzetništva i obrta općine Breza, sa akcentom na plaćanje doprinosa na lične dohotke uposlenika kao vid pomoći privrednicima pogođenim pandemijom, te na taj način omogućiti privrednicima općine Breza prevazilaženje teškog perioda vezanog za COVID19 koji ima negativne reperkusije na privredu općine Breza.

Grad Visoko

1. Putem poticaja poljoprivrednoj proizvodnji koji su realizovani tokom 2021. godine Grad Visoko je uticao na poboljšanje standarda u ovoj oblasti i mogućnosti otvaranja novih radnih mjesta u registrovanim poljoprivrednim obrtima. Poticaji koji su se realizovani u toku 2021. godine su:
 - Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za držanje muznih krava za registrovane obrte
 - Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za plasteničku proizvodnju
 - Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za držanje plelinjih zajednica
 - Poticaj za proizvodnju bobičastog voća.
2. U toku 2021. godine iz budžeta Grada Visoko za realizaciju projekta “Prvi biznis” poticaj zapošljavanja mladih, izdvojena su sredstva u iznosu od 60.000,00 KM. Ovaj

poticaj u iznosu od 5.000 KM po obrtu, je za osobe do 35 godina života i koji se nalaze na evidenciji Biroa za zapošljavanje, koje žele registrovati obrt.

3. U budžetu su takođe predviđena sredstva u iznosu od 30.000.00 KM za podršku marginaliziranim grupama žena prilikom pokretanja biznisa.

II. JU SLUŽBA ZA ZAPOSŁJAVANJE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

1. Aktivne mjere ili aktivna politika zapošljavanja – APZ (2019., 2020. i do 31.10.2021)

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Programom rada i Finansijskim planom Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2021. godinu, provedeni su različiti programi i mjere aktivne politike zapošljavanje.

Kao i u prethodnom periodu programi i mjere aktivne politike zapošljavanje bile su usmjerene na poticanju potražnje za radnom snagom kod poslodavaca, te pružanje podrške nezaposlenim osobama kroz poboljšanje njihove zapošljivosti i konkurentnosti, sticanje radnog iskustva i potrebnih vještina, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, kao i poticanja njihovog samozapošljavanja (pokretanjem djelatnosti/društva).

Provođenjem aktivnih mjera zapošljavanja nastojalo se ostvariti zapošljavanje što većeg broja nezaposlenih osoba sa evidencije nezaposlenih.

U 2021. godini Služba je nastavila realizaciju programa i mjera aktivne politike zapošljavanja započetih u prethodnom peirodu, odnosno u 2019. i 2020. Godini.

1.1 Program sufinansiranja zapošljavanja 2021

Za realizaciju Programa sufinansiranja zapošljavanja 2021, raspodjelom sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva u iznosu 4.245.218,35 KM.

Da bi se postigao što veći stepen pravilnosti, kao i prethodnih godina, u Programu nisu mogli učestvovati poslodavci:

- poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa,
- poslodavci evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka, jer sa zaposlenikom nisu zaključili ugovor o radu (rad na crno).
- poslodavci koji su koristili sredstva iz poticajnih mjera Zavoda/Službe a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno nisu zaposlili predviđen broj radnika i/ili ne vraćaju redovno dobivena sredstva.

Programom su predviđene sljedeće mjere:

- **Tvoja prilika 2021**

U sklopu ove mjere predviđene su dvije (2) podmjere:

1. *Prvo radno iskustvo za mlade nezaposlene osobe dobi do 30 godina*, i to:
 - za osobe sa srednjom stručnom spremom (III. i IV. stepen), prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest (6) mjeseci i mjesečnu subvenciju u iznosu od 390 KM za protekli mjesec, odnosno 420 KM za osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva;

- za osobe sa višom i visokom stručnom spremom (VI. i VII. stepena), ukoliko su prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, uz zasnivanje radnog odnosa na period od 12 mjeseci i mjesečnu subvenciju u iznosu od 450 KM za protekli mjesec, odnosno 480 KM za osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva;

Cilj ove podmjere je da se što većem broju mladih osoba omogući osposobljavanje za rad u

struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale, kroz zasnivanje radnog odnosa, te se na taj način poboljša njihova konkurentnost i integracija na tržištu rada.

2. *Sufinansiranje zapošljavanja osoba sa radnim iskustvom/stažom, dobi do 35 godina, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, i to:*

- bez obzira na stručnu spremu, na period od šest (6) mjeseci i mjesečnu subvenciju u iznosu od 390 KM za protekli mjesec, odnosno 420 KM za osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva,
- sa višom i visokom stručnom spremom (VI. i VII. stepena), na period od 12 mjeseci i mjesečnu subvenciju u iznosu od 450 KM za protekli mjesec, odnosno 480 KM za osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih šest (6) mjeseci prije dana objave Javnog poziva.

Cilj ove podmjere je da se što većem broju osoba iz ciljne grupe omogući efikasnija integracija na tržištu rada.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

• **Zapošljavanje žena 2021**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja žena, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, i to:

- bez obzira na stručnu spremu, radno iskustvo i dob, na period od šest (6) mjeseci i mjesečnu subvenciju u iznosu od 450 KM za protekli mjesec, bez obzira na stepen obrazovanja;
- sa višom i visokom stručnom spremom (VI. i VII. stepena), bez obzira na radno iskustvo i dob, na period od 12 mjeseci i mjesečnu subvenciju u iznosu od 450 KM za protekli mjesec, bez obzira na stepen obrazovanja.

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim ženama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te doprinese povećanju stope zaposlenosti žena.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

• **Prilika za sve 2021**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stručnu spremu, i to u trajanju od šest (6) ili dvanaest (12) mjeseci.

U slučaju da se poslodavac opredijeli za zapošljavanje osoba na period od šest (6) mjeseci iznos sufinansiranja je 390 KM mjesečno, a u slučaju da se opredijeli za dvanaest (12) mjeseci iznos sufinansiranja je 390 KM mjesečno za prvih 6 mjeseci i iznos od 195 KM mjesečno u trajanju od narednih šest (6) mjeseci.

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim osobama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost uz mogućnost pružanja podrške poslodavcu u obliku produženog sufinansiranja zapošljavanja, te doprinese povećanju opće stope zaposlenosti.

Korisnici ove mjere mogu biti isključivo poslodavci iz privatnog sektora.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Doprinos 500 - 2021**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na radno iskustvo, dob i stepen obrazovanja na period od šest (6) mjeseci i mjesečnu subvenciju od 500 KM isključivo za obavezne doprinose za protekli mjesec.

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim osobama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost uz podršku poslodavcima za osiguravanje više plaće nezaposlenoj osobi/radniku, a koja podrazumijeva podršku poslodavcu u privatnom sektoru i u javnom zdravstvenom sektoru koji pruža usluge zdravstvene zaštite, a koji zbog pandemije korona virusa ima manjak kadrova, kroz refundiranje iznosa uplaćenih obaveznih doprinosa u visini od 500 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2021**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba u skladu sa članom 2. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“, br. 54/19), i to:

- demobiliziranih branilaca i
- demobiliziranih branilaca dobrovoljaca,

prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stručnu spremu, i to u trajanju od šest (6) ili dvanaest (12) mjeseci.

U slučaju da se poslodavac opredijeli za zapošljavanje kategorije demobiliziranih branilaca na period od šest (6) mjeseci iznos sufinansiranja je 450 KM mjesečno, a u slučaju da se opredijeli za dvanaest (12) mjeseci iznos sufinansiranja je 450 KM mjesečno za prvih 6 mjeseci i iznos od 225 KM mjesečno u trajanju od narednih šest (6) mjeseci.

U slučaju da se poslodavac opredijeli za zapošljavanje kategorije demobiliziranih branilaca dobrovoljaca na period od šest (6) mjeseci iznos sufinansiranja je 500 KM mjesečno, a u slučaju da se opredijeli za dvanaest (12) mjeseci iznos sufinansiranja je 500 KM mjesečno za prvih 6 mjeseci i iznos od 250 KM mjesečno u trajanju od narednih šest (6) mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Periodično/sezonsko zapošljavanje 2021**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu uz zasnivanje radnog odnosa na period od 1 do 6 mjeseci uz mjesečnu subvenciju od 390 KM za protekli mjesec.

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim osobama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te da se poslodavcima osigura radna snaga u skladu sa njihovim potrebama.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Nova prilika 2021**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, i to:

- osoba dobi 40+ prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na spol, stručnu spremu i period nezaposlenosti,
- osoba prijavljenih na evidenciju nezaposlenih najmanje 12 mjeseci prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na spol, dob i stručnu spremu,
- kao i osoba niže kvalifikacije ili bez kvalifikacije (NSS, NK, PK) prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na spol, dob i period nezaposlenosti,

uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest (6) ili 12 mjeseci.

U slučaju da se poslodavac opredijeli za zapošljavanje osoba na period od šest (6) mjeseci iznos sufinansiranja je 480 KM mjesečno, a u slučaju da se opredijeli za dvanaest (12) mjeseci iznos sufinansiranja je 480 KM mjesečno za prvih 6 mjeseci i iznos od 240 KM mjesečno u trajanju od narednih šest (6) mjeseci.

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim osobama koje su u izuzetno lošoj situaciji na tržištu rada olakša integracija i prekine dugotrajna nezaposlenost, u skladu sa njihovim potrebama.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Javni radovi i pomoć potrebnima 2021**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na radno iskustvo i dob, uz zasnivanje radnog odnosa na period od jednog (1) do 12 mjeseci.

Cilj ove mjere je ublažavanje socijalnih posljedica nezaposlenosti, te integracija osoba iz ciljne grupe na tržištu rada, kroz vremenski ograničeni radni angažman, čijim angažmanom se doprinosi društveno korisnom radu i pružanju usluga osobama u potrebi.

U sklopu ove mjere predviđene su dvije (2) podmjere:

1. *Javni radovi* - zapošljavanje/radno angažiranje nezaposlenih osoba na period od jednog (1) do četiri (4) mjeseca u oblasti zaštite i očuvanja okoliša, sanacije divljih deponija, uređenja cesta, otklanjanja posljedica elementarnih nepogoda, zaštite kulturnih spomenika, obrazovnih programa i dr., bez obzira na stručnu spremu nezaposlene osobe, uz mjesečnu subvenciju od 430 KM za protekli mjesec;
2. *Pomoć potrebnima* - zapošljavanje nezaposlenih osoba na period od jednog (1) do (12) mjeseci u oblasti socijalne zaštite/skrbi, u cilju pružanja podrške specijaliziranim i drugim pravnim subjektima, koji pružaju usluge socijalne zaštite/skrbi, kućne njege, pomoći u kući i sl., osobama u potrebi, uz mjesečnu subvenciju od 400 KM za protekli mjesec za zapošljavanje nezaposlenih osoba sa srednjom stručnom spremom (SSS) u trajanju do 12 mjeseci i 500 KM za osobe sa visokom stručnom spremom (VSS) u trajanju do 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Tražim poslodavca 2021**

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana otvaranja javnog poziva za ovu mjeru, bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest (6) mjeseci ili (12) mjeseci.

Nezaposlena osoba iz ciljne grupe se prijavljuje na javni poziv unoseći tražene podatke o sebi u Obrazac - Tražim poslodavca (Obrazac TP) koji sadrži odgovarajuću šifru.

Nakon što nezaposlena osoba pronađe poslodavca koji je spreman da je zaposli uz ovu mjeru, poslodavac se, također, prijavljuje za učešće u Programu putem linka na web portalu: www.fzzz.ba, unosi svoje podatke i obavezno šifru iz Obrasca - Tražim poslodavca (Obrazac TP) osobe koju namjerava zaposliti i druge potrebne podatke.

Zavod poslodavcu mjesečno isplaćuje/refundira iznos od 450 KM za protekli mjesec u trajanju od šest (6) mjeseci ili 12 mjeseci.

Cilj ove mjere, koja je fokusirana na nezaposlene osobe, da se nezaposlenim osobama olakša integracija na tržištu rada i spriječi dugotrajna nezaposlenost, te da se pojača njihova motivacija i aktivnost u traženju posla, uz pomoć Obrasca za traženje poslodavca (Obrazac TP), čije je trajanje ograničeno do 60 dana od dana preuzimanja sa web portala: www.fzzz.ba.

Javni poziv za navedenu mjeru bio je objavljen 26.05.2021. i 07.06.2021. godine na web portalu Zavoda.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Služba u saradnji s poslodavcima 2021**

Mjera podrazumjeva zapošljavanje i obuku za povećanje kompetencija i sticanje dodatnih znanja i vještina osoba, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stupanj obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana podnošenja zahtjeva za sufinansiranjem, preuzimanjem Obrasca prijave – Služba u suradnji sa poslodavcima 2021 (Obrazac SP), kroz suradnju Službe sa poslodavcem i/ili drugim pravnim subjektima.

Cilj ove mjere je podrška razvoju suradnje Službe sa poslodavcima, kroz sufinansiranje zapošljavanja, obuke za povećanje kompetencija i stjecanje dodatnih znanja i vještina, obrazovanja odraslih, cjeloživotnog učenja nezaposlenih osoba i dr.

Ovom mjerom obuhvaćene su dvije (2) podmjere i to:

1. *Sufinanciranje zapošljavanja*, u trajanju do dvanaest (12) mjeseci uz mjesečnu subvenciju 450 KM za protekli mjesec i

2. *Sufinanciranje obuke*, u trajanju do četiri (4) mjeseci uz mjesečnu subvenciju 200 KM za protekli mjesec.

Javni poziv za navedenu mjeru Služba je objavila na svojoj web stranici 05.05.2021. godine i bio je otvoren do utroška sredstava.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Program sufinansiranja samozapošljavanja - Start up 2021**

Cilj ovog Programa je potaknuti osobe sa evidencije nezaposlenih na samozapošljavanje, pokretanjem djelatnosti na period od dvanaest (12) mjeseci, kao i na zapošljavanje drugih osoba sa evidencije nezaposlenih na period od šest (6) mjeseci u pokrenutim djelatnostima.

Za realizaciju Program sufinansiranja samozapošljavanja - Start up 2021, raspodjelom sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje, Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva u iznosu 1.819.379,29 KM.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Osnovni iznos sufinansiranja zapošljavanja u svim mjerama ovog Programa se bez kumulativnog zbrajanja povećava za 10% za posebne kategorije nezaposlenih osoba (kako je navedeno u tački 4. Način sufinansiranja).

U Programu nisu mogle učestvovati osobe koje su po Javnom pozivu iz 2018., 2019. i 2020. godine koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti, u čijoj realizaciji su učestvovali Zavod/sluzbe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost/društvo u periodu od šest (6) mjeseci prije objave Javnog poziva za učešće u ovom programu.

- **Poduzetništvo za mlade 2021**

Sufinansiranje samozapošljavanja mladih, dobi do 30 godina, bez obzira na spol, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Zavod će mladim, tj. korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 500 KM (mjesečno).

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 390 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od šest (6) mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

- **Poduzetništvo za žene 2021**

Sufinansiranje samozapošljavanja žena, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Zavod će nezaposlenim osobama, tj. korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 450 KM (mjesečno).

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 390 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od šest (6) mjeseci.

- **Poduzetništvo za sve 2021**

Sufinansiranje samozapošljavanja osoba, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Zavod će nezaposlenim osobama, tj. korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva 420 KM (mjesečno).

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 390 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od šest (6) mjeseci.

- **Poduzetništvo za demobilizirane branioce/branitelje 2021**

Sufinansiranje samozapošljavanja osoba, i to demobiliziranih branilaca/branitelja i demobiliziranih branilaca/branitelja dobrovoljaca, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, radi pokretanja i registracije obrta/privrednog društva.

Zavod će nezaposlenim osobama, tj. korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva 450 KM mjesečno za demobilizirane branioce/branitelje, odnosno 500 KM mjesečno za demobilizirane branioce/branitelje dobrovoljce.

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 390 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od šest (6) mjeseci.

- **Druga prilika 2021**

Zavod će nezaposlenim osobama, tj. korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva 450 KM (mjesečno).

Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od po 390 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od šest (6) mjeseci.

Javni poziv za navedenu mjeru Služba je objavila na svojoj web stranici 26.05.2021. godine i bio je otvoren do utroška sredstava.

Projekt sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu s poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u Federaciji BiH 2021/2022

Cilj Projekta je zapošljavanje odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u Federaciji BiH, radi jačanja ljudskih potencijala u svrhu poboljšanja obrazovnog procesa u javnim ustanovama osnovnog obrazovanja.

U Projektu mogu učestvovati osobe prijavljene na evidenciji nezaposlenih prije zasnivanja radnog odnosa kod poslodavca, a koje ispunjavaju uslove za zaposlenje odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u javnim ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja kao i osobe koje su bile zaposlene po Projektu iz 2019. i 2020. godine.

Projektom je određeno sufinansiranje dijela troškova obaveznih doprinosa i dijela neto plaće u iznosu do 600,00 KM mjesečno po osobi.

Korisnici Programa su nadležna ministarstva/javne ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i nezaposlene osobe utvrđene ciljnom grupom.

Raspodjelom sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje ZDK pripalo je 159.602,18 KM.

Početak realizacije Programa je 01.09.2020. godine i traje do 31.05.2021. godine.

1.2. Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2021

Cilj Projekta je zapošljavanje i samozapošljavanje djece šehida/poginulih branitelja, prijavljenih na evidenciju dan prije zaključivanja ugovora o radu, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob.

Za realizaciju Projekta predviđena su sredstva u iznosu od 200.000,00 KM, od čega je 100.000,00 KM osiguralo Ministarstvo za boračka pitanja Vlade ZDK, a 100.000,00 KM Federalni zavod za zapošljavanje.

Projektom je predviđeno sufinansiranje dijela troškova obaveznih doprinosa i dijela neto plaće u iznosu od 600,00 KM mjesečno po osobi za SSS i NK, te iznos od 800,00 KM mjesečno za osobe u VSS do dvanaest (12) mjeseci.

Isto tako, Projektom je predviđeno sufinansiranje samozapošljavanja nezaposlenih osoba iz ciljne grupe bez obzira na vrstu djelatnosti/društvo 800,00 KM mjesečno na period do dvanaest (12) mjeseci, a ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i neku drugu osobu prijavljenu na evidenciju nezaposlenih iz ciljne grupe, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva dijela neto plaće u iznosu od po 600 KM po osobi za SSS i NK, te iznos od 800,00 KM po osobi sa VSS u trajanju do šest (6) mjeseci.

Javni poziv je objavljivan 16.08.2021. i 20.09.2021. godine.

1.3. Program „Obuka i rad 2021“

Cilj programa je povećanje zapošljivosti nezaposlenih osoba kroz obuku kod poznatog poslodavca i obezbjeđenje prilike za zapošljavanje.

U Programu ne mogu učestvovati:

- državne institucije, javne ustanove i druge organizacije, čiji osnivač ili suosnivač je Bosna i Hercegovina, Federacija BiH, kanton, općina i grad,
- poslodavci koji su koristili sredstva Zavoda, a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno nisu zaposlili predviđen broj radnika i ne vraćaju redovno dobivena sredstva,
- poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa,
- poslodavci evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka, jer sa zaposlenikom nisu zaključili ugovor o radu (rad na crno).

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova:

obuke i zapošljavanja - **mjera A**

Obuka traje do tri (3) mjeseca, a mjesečni iznos sufinansiranja obuke je 351,60 KM po osobi.

Zapošljavanje u trajanju od šest (6) mjeseci, a sufinansiranje zapošljavanja je 600 KM jednokratno po osobi.

Poslodavac je obavezan da primi u radni odnos, u trajanju od najmanje šest (6) mjeseci, najmanje 60% osoba koje su završile obuku, nakon čega Zavod poslodavcu isplaćuje jednokratno iznos od 600,00 KM za svaku osobu zaposlenu po Programu.

obuke i zapošljavanja - **mjera B**

Obuka traje do tri (3) mjeseca, a mjesečni iznos sufinansiranja obuke je 351,60 KM po osobi.

Zapošljavanje u trajanju od dvanaest (12) mjeseci, a sufinansiranje zapošljavanja je 600 KM jednokratno po osobi.

Poslodavac je obavezan da primi u radni odnos, u trajanju od najmanje 12 mjeseci, najmanje 60% osoba koje su završile obuku.

Poslodavac je u obavezi finansirati zapošljavanje navedenih osoba prvih šest (6) mjeseci, nakon čega Zavod sufinansira preostalih šest (6) mjeseci u iznosu od 500,00 KM mjesečno za osobu zaposlenu po Programu.

Javni poziv za navedeni Program objavljen je 11.05.2021. godine putem web portal Zavoda i ostaje otvoren do utroška sredstava, a najdalje do 15.11.2020. godine.

Ovaj Program direktno provodi Federalni zavod za zapošljavanje.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 510.139,00 **KM** na nivou Federacije BiH.

1.4. Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama za 2021. godinu

Cilj Programa je kreiranja partnerstva i provedbe projekata u vezi sa tržištem rada, zapošljavanjem i obukom, stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem, obrazovanjem odraslih, cjeloživotnim učenjem, karijerne orijentacije, programa volontiranja, organizovanja konferencija, sajмова i drugih događaja.

- poslodavci koji su koristili sredstva Zavoda, a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima,
- poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa,
- poslodavci evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka, jer sa zaposlenikom nisu zaključili ugovor o radu (rad na crno).

Program se sastoji od dva modula projekata:

Modul 1

Za realizaciju Modula 1 osigurana su sredstva u iznosu od 1.000.000 KM.

U okviru projekata kojima se sufinansira zapošljavanje, mjesečni iznos sufinansiranja osoba sa evidencije nezaposlenih ne može biti veći od 500 KM po osobi, a maksimalno trajanje sufinansiranja zapošljavanja ne može biti duže od 12 mjeseci.

U okviru projekata kojima se sufinansira obuka, mjesečni iznos sufinansiranja obuka ne može biti veći od 200 KM po osobi, a maksimalno trajanje ne može biti duže od 6 mjeseci.

U okviru projekata kojima se sufinansira organizacija sajмова za zapošljavanje i konferencija u vezi sa zapošljavanjem, iznos finansiranje pojedinačnog zahtjeva ne može biti veći od 10.000,00 KM.

Modul 2

Za realizaciju Modula 2 osigurana su sredstva u iznosu od 2.679.355 KM.

Ovaj modul je namijenjen za realizaciju specifičnih projekata za koje Upravni odbor Zavoda i o svakom donosi pojedinačnu odluku sa potrebama i kriterijumima.

Korinik se prijavljuje tako što, na web portalu, popunjava prijavni obrazac i prijedlog projekta i iste dostavlja Zavodu. Zavod zaprima dokumentaciju i provjerava kvalificiranost korisnika sredstava za učešće u Programu na osnovu podataka iz prijave.

Ovaj Program direktno provodi Federalni zavod za zapošljavanje.

1.5. Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2021

Program se realizuje s ciljem sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH, posebno cijeneći njihovu socijalnu i drugu osjetljivost, a radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada i sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti.

U Programu ne mogu učestvovati:

- poslodavci koji su koristili sredstva Zavoda, a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima,
- poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa,
- poslodavci evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka.

Isto tako, u Programu ne mogu učestvovati osobe koje su po Javnom pozivu iz 2017., 2018. i 2019. godine koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti, u čijoj realizaciji su učestvovali Zavod/službe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost u periodu od šest (6) mjeseci prije objave Javnog poziva za učešće u ovom Programu.

Raspoloživa finansijska sredstva u iznosu od 375.960 KM predviđena su za podršku zapošljavanja i samozapošljavanja nezaposlenih Roma u FBiH u 2021. godini, i to za:

- a) sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 6.000 KM po jednoj osobi, u trajanju od 12 mjeseci,
- b) sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 12.000 KM po jednoj osobi, u trajanju od 24 mjeseca,
- c) sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa visokom stručnom spremom sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 8.000 KM po jednoj osobi, u trajanju od 12 mjeseci,
- d) sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa visokom stručnom spremom sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 16.000 KM po jednoj osobi, u trajanju od 24 mjeseca i
- e) sufinansiranje samozapošljavanja Roma u iznosu od 5.000 KM po jednoj osobi, u trajanju od 12 mjeseci.

Sredstva za realizaciju ovog Programa osiguralo je Vijeće ministara BiH.

**Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja
od 01.01.2021. do 30.09.2021. godine**

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
SUFINANSIRANJA PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA 2020	Tvoja prilika 2021 (<i>Prvo radno iskustvo za mlade nezaposlene osobe dobi do 30 g., i nezaposlene osobe sa radnim iskustvom/stažom dobi do 35 g.</i>)	129.078,00	30
	Zapošljavanje žena 2021	382.950,00	101
	Prilika za sve 2021	1.164.876,00	272
	Doprinos 500 - 2021	0	0
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2021	8.100,00	2
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2021	143.700,70	63
	Nova prilika 2021	153.648, 00	35
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2021	13.064,00	2
	Tražim poslodavca 2021	710.640,00	32
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2021	881.550,00	148
PROGRAM START 2020	Poduzetništvo za mlade 2021	340.608,00	55
	Poduzetništvo za žene 2021	269.622,00	50
	Poduzetništvo za sve 2021	552.714,00	111
	Poduzetništvo za demobilisane borce 2021	61.260,00	12
	Druga prilika 2021	274.536,00	49
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2021	159.602,18	29
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2021	91.200,00	10
	Program „Obuka i rad“ 2021	Javni poziv još u toku	0
	Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama za 2021. godinu	U toku je obrada pristiglih prijava	0
	Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2021	Javni poziv još u toku	0
		5.337.148,88	1.001

**Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja
2020**

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
SUFINANSIRANJA PROGRAM ZAPOŠLJAVANJA 2020	Tvoja prilika 2020	373.992,00	94
	Zapošljavanje žena 2020	372.330,00	112
	Prilika za sve 2020	1.582.600,00	440
	Doprinos 500 - 2020	15.600,00	5
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2020	25.515,00	6
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2020	156.546,00	72
	Nova prilika 2020	243.216,00	59
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2020	62.352,00	15
	<i>Tražim poslodavca 2020</i>	213.570,00	37
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2020	3.101.010,00	606
PROGRAM START 2020	Poduzetništvo za mlade 2020	250.800,00	39
	Poduzetništvo za žene 2020	411.036,00	69
	Poduzetništvo za sve 2020	691.344,00	131
	Poduzetništvo za demobilisane borce 2020	143.940,00	23
	Druga prilika 2020	541.182,00	95
	Program „Obuka i rad“ 2020	28.383,60	7
	Program sufinansiranja zajedničkih projekata s drugim organizacijama i institucijama 2020	42.000,00	7
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2020	132.730,79	24
	Program sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca 2020	200.000,00	25
		8.588.147,39	1.866

**Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja
2019**

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UTROŠENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRANJA	Prvo radno iskustvo 2019	433.656,00	98
	Prilika za sve 2019	2.586.600	891
	Periodično zapošljavanje 2019	550.512,00	256
	Doprinos 500-2019	30.300,00	17
	Javni radovi 2019	33.340,00	21
	Nova prilika 2019	181.920,00	67
	Zapošljavanje žena 2019	853.524,00	280
	Tražim poslodavca 2019	541.692,00	148
	Služba u zajedničkim projektima 2019	1.085.400,00	254
PROGRAM START UP 2019	Poduzetništvo za mlade 2019	1.540.572,00	326
	Poduzetništvo za žene 2019		
	Poduzetništvo za sve 2019		
	Program „obuka i rad“ 2019	0	0
	Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja Roma 2019	197.000,00	23
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2019	85.482,96	16
	Program sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca 2019	198.000,00	34
		8.317.998,96	2.431

Napominjemo da su sredstva za ovu godinu u odnosu na prethodne dvije godine znatno umanjena zbog pojave pandemije Covid-19, kako bi se pokrili troškovi materijalne i socijalne sigurnosti za vrijeme nezaposlenosti (novčane naknade, doprinosi za zdravstveno i penzijsko osiguranje).

Pasivne mjere (2019., 2020. i do 30.09.2021.)

Aktivnosti Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona iz oblasti pasivnih mjera, konkretno materijalno-socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba bile su usmjerene na dosljednu primjenu zakona koji tretiraju ovu oblast pri rješavanju zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu, prava na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje, kao i prava na zdravstveno osiguranje.

Nezaposlene osobe prijavljene na evidenciju Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, ostvaruju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti na osnovu

i pod uslovima utvrđenim Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Pravilnikom o materijalnoj i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i drugim propisima koji utvrđuju prava nezaposlenih osoba.

Pravo na novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti

Nezaposlena osoba ostvaruje pravo na novčanu naknadu u Službi za zapošljavanje prema mjestu prebivališta.

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba ako se prijavi kod nadležnog biroa i podnese zahtjev u roku od 30 dana od dana prestanka radnog odnosa, odnosno od dana odjave obrta ili djelatnosti.

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje 8 mjeseci neprekidnog rada ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, pri čemu se vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji regulišu sistem poreza i obaveznih doprinosa;

Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba ako nije svjesno doprinijela prestanku radnog odnosa ili kada se utvrdi da nije dobrovoljno napustila posao bez opravdanog razloga, te pod uslovom da su uplaćeni doprinosi za osiguranje u slučaju nezaposlenosti:

Pregled korisnika prava na novčanu naknadu po godinama:

Period	Broj korisnika	Ukupno plaćeno
2019. godina	8.765	9.680.863 KM
2020. godina	13.446	13.613.230 KM
I-IX 2021. godine	6.810	7.580.037 KM

Napomena: razlog zbog kojeg je naveden broj korisnika i uplaćen iznos zaključno sa 30.09.2021. godine jeste taj što novčana naknada u trenutku sačinjavanja ove informacije nije isplaćena za 10 mjesec 2021. godine, jer se ista isplaćuje krajem mjeseca za prethodni mjesec.

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba

Odredbom člana 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je: "Penzijsko i invalidsko osiguranje osigurava se nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju tri godine penzijskog staža do sticanja uvjeta za starosnu penziju, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju".

Služba za zapošljavanje u skladu sa važećim propisima Zakona o PIO-u i u vezi sa čl 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba vrši uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje:

- nezaposlenim osobama uredno prijavljenim na evidenciju Službe, a koje su prethodno u nadležnom općinskom Birou rada podnijele zahtjev za dokup staža, s tim da je isti podnesen prije navršenih 65. godina starosti,

- uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje vrši se do tri godine, a u skladu sa važećim odredbama Zakona PIO-u, odnosno osobe koje podnose zahtjev za dokup staža treba da sa uplatom doprinosa za PIO-e ispune uvjete za penzionisanje, odnosno trebalo bi da u trenutku podnošenja zahtjeva ili u toku samog postupka već posjeduju riješeno pitanje uplate doprinosa za pio/mio.

Dokup staža moguć je za onu kategoriju nezaposlenih osoba koje već imaju „čist“ i uvezan staž, podrazumijevajući da bi po okončanju postupka dokupa staža i uplatom doprinosa

za PIO-e od strane Službe mogle podnijeti zahtjev za penzionisanje, tj. nakon uplate doprinosa ispunile uslove za starosnu penziju.

Napominjemo, da Služba ne vrši uplatu doprinosa za pio/mio (dokup staža) za invalidsku penziju, porodičnu penziju, niti penziju za prijevremeno povoljnije penzionisanje demobilisanih boraca.

Uplata doprinosa za PIO-e moguća je za slijedeće kategorije starosnih penzija:

Odredba člana 144. Zakona o PIO-u propisuje: Osiguranik ima pravo na starosnu penziju i kada navrši 40 godina penzijskog staža i najmanje 62 godine života.

Odredba člana 40. Zakona o PIO-u propisuje: Pravo na starosnu penziju ima osiguranik kada navrši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, odnosno najmanje 20 godina penzijskog staža ili kada navrši 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života.

Odredba člana 143. stav (c) Zakona o PIO-u propisuje: Osiguranik (žena) ima pravo na starosnu penziju kada navrši najmanje u (2021 godini): 57 godina života i 32 godine staža osiguranja.

Odredba člana 142. stav (c) Zakona o PIO-u propisuje: Osiguranik (muškarac) ima pravo na starosnu penziju kada navrši najmanje u (2021 godini): 62 godine života i 37 godina staža osiguranja.

Pregled korisnika prava na uplatu doprinosa za penzijsko invalidsko osiguranje - dokupa staža po godinama:

Period	Broj korisnika	Prosječan iznos po osobi	Ukupno plaćeno
2019. godina	124	2.514,18 KM	311.759 KM
2020. godina	113	2.420,47 KM	273.513 KM
I-IX 2021. godine	63	2.484,06 KM	156.495 KM

Pravo na zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba

Pravo na zdravstveno osiguranje nezaposlene osobe ostvaruju na osnovu člana 31. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, a u skladu sa članom 19. tačka 12., 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojim je utvrđeno, odnosno propisano pod kojim uslovima nezaposlena osoba prijavljena na evidenciju nezaposlenih ima obavezno zdravstveno osiguranje.

Pregled korisnika prava na zdravstveno osiguranje po godinama:

Period	Prosječan broj korisnika	Ukupno plaćeno
2019. godina	44.638	3.791.358 KM
2020. godina	45.419	3.986.467 KM
I-IX 2021. godine	44.993	3.080.709 KM

Istraživanje tržišta rada

U skladu s članom 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08), istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za

zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobijanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada.

Kroz provođenje istraživanja kretanja na tržištu rada, Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, odnosno općinski biro rada, ostvaruju neposrednu saradnju sa poslodavcima, stvaraju pretpostavke za jačanje svoje primarne funkcije posredovanja u zapošljavanju i prikuplja važne podatke neophodne za unapređenje svojih usluga.

Cilj istraživanja je da se direktno od poslodavaca prikupe informacije o poslovanju i promjenama u zaposlenosti tokom 2020. godine, iskazanim procjenama poslovanja, potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2021. godini, kao i njihovoj strukturi po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama.

Također, cilj je da se prikupe i drugi relevantni podaci potrebni za sagledavanje kretanja na tržištu rada: način traženja novih radnika i rješavanja viška radnika, reakcija poslodavaca u smislu poslovanja u vrijeme pandemije COVID-19, mogućnosti organizovanja stručne obuke za nezaposlene osobe i učeničke prakse u okviru poslovnih subjekata, kao i ocjena kvaliteta usluga Službe iz perspektive poslodavaca.

Izvještaj o rezultatima istraživanja tržišta rada 2020/2021, kao svojevrsna analiza potreba i kretanja na tržištu rada u Federaciji BiH, je izrađen krajem februara 2021. godine kada je još uvijek bila prisutna pandemija COVID-19, koja je u prvom kvartalu 2020. godine zahvatila cijeli svijet.

Pripreme za provođenje istraživanja tržišta rada izvršene su u decembru 2020. godine, a anketiranje i prikupljanje rezultata izvršeno je u januaru 2021. godine uz sinergijsko djelovanje Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje i podršku projekta „Unapređenje istraživanja tržišta rada“, koji finansira EU.

Kada je u pitanju ZDK, istraživanje je obavljeno na uzorku od 181 poslodavca, od čega je njih 104 iskazalo potrebu za radnicima u 2021. godini. U strukturi anketiranih poslodavaca dominirala su društva sa ograničenom odgovornošću, kao i mikro i mala preduzeća do 50 zaposlenika.

Oko 50% ispitanika (poslodavaca) zadovoljni su kvalitetom kvalifikacija, znanja i vještina radnika sa kojima su poslodavci imali priliku sarađivati.

Od ukupnog broja poslodavaca koji nisu zadovoljni kvalitetom kvalifikacija, znanja i vještina radnika smatra da radnici imaju nedostatak praktičnog rada tokom obrazovanja, te da stečene kvalifikacije ne odgovaraju potrebama poslodavaca.

Dakle, obrazovni sistem igra veoma važnu ulogu u rješavanju nekih od navedenih problema. Kroz saradnju sa poslodavcima, u dijelu koji se odnosi na praktičnu nastavu i izradu nastavnih planova i programa, moguće ih je unaprijediti, s obzirom na zahtjeve za dodatnim znanjima i vještinama koje poslodavci očekuju od radne snage te imajući u vidu tehnološki razvoj.

U 2021. godini anketiranje je provedeno u januaru i obuhvaćeno je ukupno 181 poslodavac.

R.B.	Biro rada	Broj planiranih poslodavaca	Broj anketiranih poslodavaca
1	Breza	8	8
2	Doboj-jug	9	9
3	Kakanj	17	16
4	Maglaj	14	14
5	Olovo	6	6
6	Tešanj	26	24
7	Usora	7	7
8	Vareš	4	4
9	Visoko	24	23
10	Zavidovići	13	12
11	Zenica	44	42
12	Žepče	16	16
		Ukupno: 188	181

Sajam zapošljavanja

Zbog pojave pandemije koronavirusa (Covid-19), Služba za zapošljavanje ZDK nije planirala aktivnosti po pitanju organizacije i održavanja Sajma zapošljavanja u 2021. godini.

Evidencija i informacije o volonterskom radu, odnosno stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa

U skladu sa članom 34. Zakona o radu FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 26/16 i 89/18) propisano je da ako je stručni ispit ili radno iskustvo utvrđeno Zakonom ili Pravilnikom o radu uslov za obavljanje poslova određenog zanimanja, poslodavac može lice koje je završilo školovanje za takvo zanimanje primiti na stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa.

Vrijeme stručnog osposobljavanja računa se u pripravnički staž i radno iskustvo utvrđeno kao uvjet za rad u određenom zanimanju i može trajati najduže onoliko vremena koliko traje pripravnički staž. Lice na stručnom osposobljavanju ima pravo na zdravstveno osiguranje kako je to utvrđeno propisima za nezaposlena lica, a prava po osnovu osiguranja za slučaj povrede na radu i profesionalnog oboljenja osigurava poslodavac u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Odlukom o visini doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica osigurana u određenim okolnostima („Službenim novinama FBiH“, broj: 26/14), obaveza uplate doprinosa za obavljanje poslova bez zasnivanja radnog odnosa volonterski rad iznosi 30,00 KM po osobi i uplaćuje se fondu PIO/MIO.

U periodu od 01.01.2021. do 30.09.2021. godine, putem biroa rada, Služba je zaprimila i obradila od strane poslodavaca 293 ugovora o stručnom osposobljavanju za 546 nezaposlenih lica koji su ispunjavali Zakonom propisane uslove.

Naravno, bilo je i onih poslodavaca koji su angažovali nezaposlena lica na stručno osposobljavanje, a nisu ispunjavali uslove u skladu sa Zakonom o radu o čemu su blagovremeno obaviješteni.

Ostale aktivnosti Službe za zapošljavanje

Osobe radno angažovane suprotno zakonu (rad „na crno“)

Po dostavljanju spiskova lica radno angažovanih suprotno zakonu (rad „na crno“), od strane Kantonalne uprave za inspekcijske poslove Zeničko-dobojskog kantona, a na osnovu člana 3. stav 3. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Federacije BiH", br. 55/00, 41/01, 22/05 i 9/08), tokom perioda od 01.01.2021. do 30.09.2021. godine na području ZDK-a izvršen je pregled 103 poslovnih subjekata u kojima je ukupno 145 osoba radno angažovano suprotno zakonu („na crno“).

Djelovanjem Kantonalne uprave za inspekcijske poslove zaposleno je 30 osoba, dok je sa evidencija biroa rada Zeničko-dobojskog kantona brisano 29 osoba.

Posjete poslodavcima

U periodu od 01.01.2021. do 30.09.2021. godine biro rada su u okviru svojih redovnih mjesečnih aktivnosti, izvršili ukupno 442 posjete poslodavcima.

Cilj posjeta je da se uspostavi što bolja saradnja sa poslodavcima, kroz pružanje usluga posredovanja u zapošljavanju, ispitivanju potreba poslodavaca pri otvaranju novih radnih mjesta i zapošljavanju, redovno informisanje poslodavaca o mjerama aktivne politike sufinansiranja zapošljavanja, kao i praćenje izvršavanja ugovorenih obaveza poslodavaca po svim mjerama/programima.

Aktivnosti pripreme za zapošljavanje, karijeru/profesionalne orijentacije

Situacija sa pandemijom Covid-19 obustavila je i ove godine aktivnosti Službe na organizovanju grupnog informisanja učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola.

U saradnji sa Ministarstvom obrazovanja, nauke, kulture i sporta Zeničko-dobojskog, direktorima i pedagogima osnovnih i srednjih škola, Služba je putem općinskih biroa rada školama dostavila promotivne letke i podatke o najbrojnim zanimanjima kako bi se učenicima pružile informacije značajne za donošenje odluka u odabiru zvanja, zanimanja i područja rada. Isto tako, za učenike koji ne žele da nastave dalje školovanje pružena je informacija o rokovima prijave na evidenciju po završetku redovnog školovanja, kao i o pravima i obavezama po osnovu nezaposlenosti.

Informacija o broju zaposlenih lica u inostranstvu sa evidencije Službe

Broj zaposlenih lica u inostranstvu sa evidencije Službe za zapošljavanje ZDK u 2021. godini										
Biro rada	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Juni	Juli	Avgust	Septembar	UKUPNO
Breza	3	4	5	1	3	6	3	4	2	31
Doboj-Jug	3	1	0	0	0	1	0	1	1	7
Kakanj	6	5	2	9	5	14	12	8	2	63
Maglaj	4	5	4	2	1	6	9	6	14	51
Olovo	0	1	4	2	5	3	4	2	1	22
Tešanj	4	5	1	4	0	5	2	6	2	29
Usora	0	0	0	0	0	3	0	2	0	5
Vareš	0	0	0	2	4	5	3	5	0	19
Visoko	2	0	0	0	1	5	1	0	1	10

Zavidovići	13	21	13	7	21	28	14	45	25	187
Zenica	11	20	21	11	25	32	30	41	23	214
Žepče	5	8	4	3	9	11	15	11	11	77
UKUPNO	51	70	54	41	74	119	93	131	82	715

Informacija o fluktuaciji radne snage

Mjesec/godina	Novoprijavljena lica koja traže posao		Broj lica brisanih iz evidencije		Fluktuacija	
	Ukupno	Od toga žena	Ukupno	Od toga žena	Ukupno	Od toga žena
sij.21	1.907	832	1.471	668	436	164
vlj.21	1.367	694	2.080	942	-713	-248
ožu.21	1.663	760	2.163	889	-500	-129
tra.21	1.541	738	1.636	642	-95	96
svi.21	1.393	570	1.850	912	-457	-342
lip.21	2.337	1.069	1.976	980	361	89
srp.21	2.130	923	1.874	784	256	139
kol.21	2.139	1.093	2.364	1.123	-225	-30
ruj.21	1.786	821	3.421	1.792	-1.635	-971
Ukupno	16.263	7.500	18.835	8.732	-2.572	-1.232

Stanje nezaposlenosti i zaposlenosti

Na evidenciji Službe za zapošljavanje ZDK krajem marta 2020. godine broj registrovanih nezaposlenih osoba je bio 54.262, da bi se broj registrovanih nezaposlenih osoba povećao krajem aprila 2020. godine za 3.185 zbog pojave pandemije Covid 19. Taj broj se uz male oscilacije zadržao sve do kraja januara 2021. godine, da bi već krajem februara broj nezaposlenih osoba lagano opadao. Sa 30.09.2021. godine broj registrovanih nezaposlenih osoba je bio 53.486, što je u odnosu na kraj aprila 2020. godine manje za 3.961 osobu. Isto tako, prema podacima Porezne uprave broj zaposlenih osoba u ZDK na dan 30.09.2021. godine iznosio je 87.039 što je za 1.273 osobe veći u odnosu na kraj prošle godine. Dakle, broj zaposlenih na dan 30.09.2021. godine je veći od broja nezaposlenih osoba za 33.553.

Uticaj pandemije koronavirusa (Covid-19) na stanje na tržištu rada, kao i na rad Službe u području sprovođenja aktivnih mjera sufinansiranja zapošljavanja.

Općepoznato je da je pandemija koronavirusa Covid-19 negativno utjecala na stanje na tržištu rada. U pogledu sprovođenja aktivnih mjera sufinansiranja zapošljavanja nije bilo većih problema, osim činjenice da su sredstva za ovu godinu značajno umanjena kako bi se pokrili troškovi materijalne i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti (novčane naknade, doprinosi za zdravstveno i penzijsko osiguranje).

Epidemiološka situacija sa pandemijom Covid-19 uticala je negativno na planiranu dinamiku realizacije organizovanja grupnog informisanja i radionica u biroima rada, zatim grupnih motivacijskih seminara, kao i na situaciju na tržištu rada.

6. ZAKLJUČCI

S ciljem smanjenja broja nezaposlenih osoba, odnosno povećanja broja zaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu potrebno je voditi aktivnosti ne samo na stvaranju ambijenta za nova radna mjesta, nego je potrebno podsticati poslodavce da zadrže nivo postojeće zaposlenosti. Kako bi se ovi ciljevi ostvarili potrebno je:

- Nastaviti aktivnosti na provođenju mjera aktivne politike implementacijom projekata zapošljavanja, sufinansiranja projekata zapošljavanja kod poznatog poslodavca, obuku, prekvalifikaciju, stručno osposobljavanje i usavršavanje, dokvalifikaciju, samozapošljavanje i pripremu nezaposlenih za tržište rada.
- Povećati ulaganja u poljoprivredu kako bi se stvorili uvjeti da poljoprivredni proizvođači koji imaju zemljišne i druge kapacitete za zasnivanje proizvodnje obezbijede egzistenciju za domaćinstvo, odnosno da se osiguraju kao poljoprivrednici po propisima iz PIO, a što bi kao krajnji cilj trebalo imati brisanje sa evidencije nezaposlenih osoba.
- Unaprijediti usklađenost programa obrazovnih institucija prema potrebama tržišta rada, uz uvođenje novih obrazovnih zanimanja u škole kao i uvođenje programa cjeloživotnog učenja. Pojačati učešće praktične nastave u srednjim školama i stažiranja uz studiranje. Služba za zapošljavanje, kroz analizu stanja tržišta rada, posredovat će između obrazovnog sektora i potreba na tržišta rada.
- U skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih Zeničko-dobojskog kantona, kroz rad Vijeća za obrazovanje odraslih, razviti programe za jačanje kvalifikacija i stručno osposobljavanje niskoobrazovane radne snage, s obzirom da je prema statističkim podacima udio NK i PK radnika u ukupnom broju nezaposlenih 32,00%.
- U narednom periodu nastaviti saradnju sa lokalnim zajednicama i svim drugim nivoima vlasti te nevladinim sektorom kako bi se zajedničkim projektima zapošljavanja efikasnije iskoristili raspoloživi resursi.
- Mjerama sufinansiranja i davanja posebnih pogodnosti nastaviti aktivnosti na stvaranju ambijenta za privlačenje domaćih i stranih investicija s ciljem otvaranja novih radnih mjesta.
- Povećati izdvajanja za podršku zapošljavanju u cilju stvaranja uvjeta za implementaciju Akcionog plana za provedbu Strategije zapošljavanja Zeničko-dobojskog kantona.
- Sufinansirati samozapošljavanja mladih nezaposlenih osoba i dodatno ih educirati o osnovama i mogućnostima poduzetništva, organiziranjem javnih tribina, okruglih stolova i sličnih dijaloga. U ove aktivnosti uključiti i nevladin sektor, kao i medije, kako bi se javnost upoznala sa navedenim aktivnostima.
- Unaprijediti sistem vođenja evidencija u Službi za zapošljavanje tako da se pored broja nezaposlenih osoba može dobiti informacija o kompetencijama i vještinama svake nezaposlene osobe s ciljem sveobuhvatnijeg informisanja poslodavaca o raspoloživim resursima.
- Preduzeti aktivnosti kako bi u praksi poslodavci postupali prema odredbama federalnog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, odnosno da bi ispoštovali zakonsku obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom.
- Predlagati idejne projekte koji će omogućiti nova zapošljavanja povezivanjem javnog i privatnog sektora kroz primjenu Zakona o javno-privatnom partnerstvu.
- Pojačati aktivnosti inspekcije u cilju suzbijanja rada na crno.

Zenica, 17.01.2022. godine

***Ministarstvo za rad,
socijalnu politiku i izbjeglice
Ministrica***

Obradivač akta:
Adisa Jerković

Azra Sinanović